

ΖΕΙΝΩΝΑΡΙΟΝ

«...ἡμεῖς δὲ τῆ προσευχῆ καὶ τῆ διακονίᾳ τοῦ λόγου προσκαρτερήσωμεν» (Πράξ στ' 4).

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΦΥΛΛΑΔΙΟ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΔΙΔΑΧΗΣ
ΕΚΔΟΣΗ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΣΕΡΒΙΩΝ ΚΑΙ ΚΟΖΑΝΗΣ
ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

ΦΥΛΛΟ 48

ΕΤΟΣ Θ' • 2009
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ-ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

ΖΕΝΙΤΕΙΑ

Τοῦ κ.κ. Ἀναστασίου - Ἀρχιεπισκόπου Τιράνων,
Δυρραχίου καὶ πάσης Ἀλβανίας

Δλόγος τοῦ Θεοῦ προσέλαβε τὴν ἀνθρώπινη φύση καὶ ἐνωματώθηκε στὴν ἀνθρώπινη ἱστορία. Αὐτὸ τὸ συγκλονιστικὸ Γεγονὸς γιορτάζουμε τὰ Χριστούγεννα: Ὁ αἰώνιος Θεός, «ὁ Ὡν, γέγονεν ὁ οὐκ ἦν δι' ἡμᾶς καὶ μὴ ἐκστὰς τῆς φύσεως μετέσχε τοῦ ἡμετέρου φυράματος».

Παράλληλα ὅμως μὲ τὸ κεντρικὸ θεολογικὸ καὶ ἀνθρωπολογικὸ του νόημα, τὸ Γεγονὸς αὐτὸ συνδέεται μὲ ἐπιμέρους χαρακτηριστικὲς λεπτομέρειες πού φωτίζουν διάφορες πλευρὲς τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς, ὅπως ἡ ἐμπειρία τῆς ζενιτείας. Στὰ πρῶτα Του ἡδὴ χρόνια ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ἡ Παναγία Μητέρα Του καὶ ὁ δίκαιος Ἰωσήφ πῆραν τὸν μακρὸ δρόμο πρὸς τὴν Αἴγυπτο (Ματθ. 2:14), θωρακισμένοι μὲ ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη στὴν πρόνοια καὶ τὴν προστασία τοῦ Θεοῦ. Νήπιο λοιπόν ἀκόμη, ὁ Ἰησοῦς ἔζησε ὡς ξένος σὲ ξένη χώρα. Συμ-

μερίστηκε καὶ ἀγίασε καὶ αὐτὴ τὴ μορφή ζωῆς, πού ἀναρίθμητοι ἄνθρωποι βιώνουν μέχρι τὶς μέρες μας.

Ἀργότερα, κατὰ τὴ δημόσια δράση Του, ὁ Χριστός τόνισε τὸ χρέος σεβασμοῦ καὶ ἐνδιαφέροντος γιὰ τοὺς ξένους. Μιλώντας μάλιστα γιὰ τὰ ἔσχατα τῆς ἱστορίας, ταυτίστηκε μαζί τους. Στὴν τελικὴ Κρίση κατὰ τὴ Δευτέρα Παρουσία Του, ὡς βασικὸ κριτήριό πού θὰ ἐπηρέασε ὀριστικὰ τὴν ἀξιολόγηση τῶν ἀνθρώπων, προσδιόρισε τὴ στάση τους ἐναντι τῶν ξένων: «Ξένος ἦμην καὶ συνηγάγετέ με» — ἢ, γιὰ ὅσους ἀδιαφόρησαν γι' αὐτὴ τὴν ὑποχρέωση, «ξένος ἦμην καὶ οὐ συνηγάγετέ με» (Ματθ. 25:35,43). Ὁ Ἰησοῦς βρέθηκε στὴ θέση τοῦ «ξένου» τόσο στὴν ἀρχὴ ὅσο καὶ στὸ τέλος τῆς ἐπίγειας ζωῆς Του. Ἕνας ὕμνος παρουσιάζει τὸν εὐσχήμονα βουλευτὴ Ἰωσήφ, νὰ ζητεῖ ἀπὸ τὸν Πιλάτο τὸ Σῶμα τοῦ σταυρωθέντος Χριστοῦ μὲ αὐτὰ τὰ λόγια:

Δὸς μοι τοῦτον τὸν ξένον, «τὸν ἐκ βρέφους ὡς ξένον ξενωθέντα ἐν κόσμῳ». Παρ' ὅλες τὶς προετοιμασίες, τὸ λαμπρὸ ἑορτασμὸ, τὶς χαρὲς μας, ὁ Χριστὸς καὶ μετὰ τὴ Γέννησή του παραμένει ξένος στὶς καρδιὲς μας. Εἶναι γιὰτὶ μὲ τὴν παρουσία του πάνω στὴ γῆ ὁ Χριστὸς δὲν μᾶς ἀποκαλύπτει μόνο τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ φέρνει στὸ φῶς καὶ ὅ,τι ὑπάρχει μέσα μας. Μᾶς θυμίζει πόσο λίγο ἄνθρωποι εἴμαστε, πόσο λίγο συμπεριφερόμαστε ὡς ἄνθρωποι, πόσο λίγο λογαριάζουμε τὴν ἀνθρώπινη ὑπαρξη τῶν συνανθρώπων μας, πόσο ξένοι εἴμαστε μεταξὺ μας... Γι' αὐτὸ καὶ ἡ εὐχάριστη αἴσθησι τῶν ἑορτῶν χάνεται τόσο γρήγορα! Εἶναι γιὰτὶ δὲν γεννήθηκε μέσα μας ὁ Χριστὸς, εἶναι γιὰτὶ δὲν γεννήθηκε μέσα μας ἡ ἀγάπη... ἡ ἀγάπη, ὅχι ὡ αἴσθησι ἢ συμπάθεια, ἀλλὰ προσωποποιημένη στὸ ὄνομα καὶ στὸ πρόσωπο τοῦ Κυρίου μας!

«Δὸς μοι τοῦτον τὸν ξένον, τὸν ἐκ βρέφους ὡς ξένον ξενωθέντα», «ὄν Ἑβραῖοι» — καὶ οἱ κατὰ καιροὺς ποικίλοι ἐχθροὶ Του — «τῷ φθόνῳ ἀπεξέσωσαν κόσμῳ».

Ἡ ζενιτεία πληγώνει τὴ σύγχρονη ζωή. Κορυφώνεται μὲ τὴ μετανάστευση

καί τήν προσφυγιά καί ἐπεκτείνεται μέ τήν ἀποξένωση πού νιώθουν πολλοί στόν ἀπρόσωπο κοινωνικό περίγυρο. Ὅσοι τίς γιορτές αὐτές ζοῦν στήν ξενιτειά ἤ σέ ποικίλες μορφές ξενιτείας, ἄς ἀναλογίζονται ἐν πίστει τόν μεγάλο Ξενιτεμένο, πού συμμερίσθηκε καί αὐτήν τήν ἀνθρώπινη ἐμπειρία καί εἶναι ἔτοιμος νά συμπαρασταθεῖ στίς ταλαιπωρίες, στίς στερήσεις, στή μοναξιά τους, ὅπου καί ἄν βρίσκονται. Ὅσες οἰκογένειες ἔχουν μέλη τους πού ζοῦν στά ξένα, καθώς στρέφουν τή σκέψη τους πρὸς τοὺς ξενιτεμένους, ἄς κάνουν τήν ἀγάπη τους θερμῆ προσευχή σ' Αὐτόν, «ὅστις αἶδε ξενίζειν τοὺς πτωχοὺς καί τοὺς ξένους». Κάθε ἄνθρωπος, ἐνισχύεται, ὅταν νιώθει ὅτι κάποιος στόν κόσμο τόν ἀγαποῦν ἀληθινά καί τόν συλλογίζονται, ἔστω καί ἄν βρίσκονται τοπικά μακριά

του. Πολλοί συναντοῦν στόν τόπο τους ἀνθρώπους πού ἄφησαν τήν πατριδα τους πιεζόμενοι ἀπὸ διάφορες ἀνάγκες ἐπιβιώσεως. Ποικίλοι φόβοι, καχυποψίες, ἀνησυχίες γιά τὸ διαφορετικό καί τὸ ξένο, καιροφυλακτοῦν γιά νά κλείσουν τίς καρδιές. Ὅσοι ἀληθινά πιστεύουμε στόν Χριστό ἄς

μή λησμονοῦμε ὅτι ὁ σεβασμὸς μας πρὸς τόν ξένο, ἀντανακλάται στόν ἴδιο τόν Χριστό, ὁ ὁποῖος τόσο παραστατικά ταυτίστηκε μαζί του.

Ἐκτός, ὅμως, ἀπὸ τοὺς κατά τεκμήριο «ξένους», στήν ἐποχὴ μας συχνά τοποθετοῦμε στήν κατηγορία τοῦ ξένου ἀκόμη καί ἀνθρώπους γνωστούς καί κοντινοὺς. Τοὺς ἀποξενώνουμε, τοὺς ἀπομονώνουμε καί καταλήγουμε νά βλέπουμε σάν «ξένο» ἀκόμη καί τόν διπλανό μας. Ἡ τάση ἀποξενώσεως ἐρημώνει τή ζωὴ μας. Ὅπως οἱ κλιματολογικὲς ἀλλαγές στόν πλανήτη ἐπεκτείνουν ὀλοένα τίς ἐρήμους, μέ ἀνάλογο τρόπο καί οἱ σύγχρονες κοινωνικὲς ἀλλαγές ἐρημώνουν τίς ἀνθρώπινες σχέσεις, ἰδιαιτέρως στίς πόλεις. Καί οἱ ἀνθρωποὶ ἀντιμετωπίζουν τοὺς ἄλλους παθητικά, ἀδιάφορα, σάν ξένους, καί ἀφήνουν τόν ἑαυτὸ τους νά βυθίζεται στή μοναξιά. Ἡ ἀπομόνωση αὐτὴ τοῦ ἀτόμου, τοῦ ἐγὼ μας, φτάνει συχνά στό τραγικὸ σημεῖο τῆς ἀποξενώσεως ἀκόμη καί ἀπὸ τὸ πιὸ πολὺτιμο στοιχεῖο τῆς προσωπικότητός μας: τὸν

βαθύτερο ἑαυτὸ μας, τίς ὑπαρξιακὲς ἀνάγκες καί ἀναζητήσεις του. Πολλοὶ ἀποφεύγουμε νά ἀσχοληθοῦμε μέ τὸ ἀληθινὸ «εἶναι» μας, τὸ ἀληθινὸ πρόσωπό μας. Τελικά τὸ προσπερνοῦμε σάν νά ἦταν κι αὐτὸ «ξένος». Καί ἡ αἰτία; Ὅσο ἀπομακρυνόμεσθε ἀπὸ τὸν «ὄντως ὄντα», τὸ εἶναι τοῦ σύμπαντος, τὸν Τριαδικὸ Θεό, τόσο ἀποξενούμεθα ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ μας καί ἀπὸ τοὺς ἄλλους ὄχι μόνο τοὺς τυπικά ξένους, ἀλλὰ ἀκόμη καί ἀπὸ τοὺς πιὸ κοντινοὺς μας.

Ἡ σάρκωση τοῦ Θεοῦ Λόγου καί ὁ τρόπος τῆς ἐλεύσεώς Του στή Γῆ ἔχει τεράστια καί μοναδική σπουδαιότητα γιά τὸν καθένα μας. Ἐνας ὑμνογράφος τῆς Ἐκκλησίας μας ἀπευθυνόμενος στόν Θεῶνθρωπο λέει παραστατικά: «Ξένος εἰς τὰ ἴδια παραγέγονας, τὸν δεινῶς ξηνητεύσαντα ἐκ τοῦ Παραδείσου εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνακαλούμενος» (ᾠδὴ ἀ΄ 24ης Δεκεμβρίου). Μὲ τὴ σάρκωσή Του, μέ τὴ ζωὴ, τὸ ἔργο καί τὴ θυσία Του, ὁ Χριστὸς μᾶς ἐλευθέρωσε ἀπὸ τὴν τραγικότερη «ξενιτεία», ἀπὸ τὴν ἀποξένωσή μας ἀπὸ τὸν Θεό. Ἐνωμένοι μαζί Του, δέν εἴμαστε πλέον «ξένοι καί πάροικοι» ἀλλὰ «οἰκεῖοι» τοῦ Θεοῦ (Ἐφ. 2:19).

Γιορτάζοντας τὰ Χριστούγεννα, καλούμεθα νά συνειδητοποιήσουμε ὅτι ὁ σεβασμὸς μας καί τὸ ἐνδιαφέρον γιά τὸν ἄλλον, τὸν «ξένο», εἶναι ἔκφραση πίστεως καί ἀγάπης πρὸς τὸν ἴδιο τόν Χριστό, ὁ ὁποῖος μέ τὴ Γέννησή Του προσέλαβε ὀλόκληρη τὴν ἀνθρώπινη φύση. Ἄς εὐχηθοῦμε καί ἄς προσπαθήσουμε, στόν χρόνο πού ἔρχεται, νά αὐξήσουμε τὸ ἐνδιαφέρον καί τὴν ἀγάπη μας πρὸς τὸν ἐνανθρωπήσαντα Λόγο τοῦ Θεοῦ, τὸν Χριστό, καί πρὸς τοὺς ἀδελφούς μας —τόσο τοὺς κατά τεκμήριο «δικούς» μας ὅσο καί τοὺς ἀποκαλούμενους «ξένους».

Καθημερινὴ 23 /12 /07

ΛΕΙΜΩΝΑΡΙΟΝ

Κωδικὸς ἐντύπου: 6510

Ἱδιοκτῆτης-Ἐκδότης

Ἱ.Μ. Σερβίων καί Κοζάνης

Διευθυντής

ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης
Σερβίων καί Κοζάνης κ. Παῦλος

Υπεύθυνος σύνταξης

π. Χρήστος Ζαχαράκης

Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ

Ζήσης Μπέλογας

Παναγιώτης Καραγιάννης

Παναγιώτης Βολάκης

Μιχάλης Κρανιώτης

Εὐθυμία Γαβριηλίδου-Καραγιάννη

Κατερίνα Πενιρτζή-Ζαχαράκη

Διεύθυνση

«ΛΕΙΜΩΝΑΡΙΟΝ».

Ἱερά Μητρόπολις Σερβίων & Κοζάνης

Γκέρτσου 53, 501 00 ΚΟΖΑΝΗ

Τηλ.: 24610 36050, 24610 34949,

FAX: 24610 40026

Internet: www.imsk.gr

e-mail: imsk@imsk.gr καί

imsk@otenet.gr

Δωρεές, χορηγίες, συνδρομές

Ἱερά Μητρόπολις Σερβίων & Κοζάνης

ΕΚΤΥΠΩΣΗ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ «ΜΕΛΙΣΣΑ»

ΑΣΠΡΟΒΑΛΤΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Τηλ.: 23970 23313, Fax: 23970 21754

«Φυσιούμενοι ὑπὸ τοῦ νοός τῆς σαρκός αὐτῶν»¹

τοῦ Φώτη Κόντογλου

Η ἔλω νά μιλήσω γιὰ τόν ἅγιο Βασίλειο, ἀλλά νά μὴν πῶ τὰ συνηθισμένα πού λένε ὅσοι γράφουνε γι' αὐτόν τόν ἀληθινά Μέγαν ἅγιο. Προπάντων κάποιοι θεολόγοι φραγκοδιαβασμένοι, πού δέν τούς ἐνδιαφέρει σχεδόν καθόλου ἡ ἀγιότητά του κι ἡ κατά Θεόν σοφία του, ἀλλά ἡ “θύραθεν” σοφία του, ἡ γνώση πού εἶχε στὰ ἑλληνικά γράμματα, στή ρητορική καί στ' ἄλλα ἐφήμερα καί ἐξωτερικά στολίδια αὐτῆς τῆς βαθειᾶς ψυχῆς, λησμονώντας τί γράφει ὁ ἀπόστολος Παῦλος γιὰ τήν κοσμική σοφία, πού τή λέγει “μωρίαν παρά τῷ Θεῷ”.

Γιὰ τούς τέτοιους, ἡ φιλοσοφία εἶναι σεβαστή, μάλιστα περισσότερο ἀπό τή θρησκεία κι' ἄς θέλουνε νά τό κρύψουνε, ἡ ἐπιστήμη πιό πειστική ἀπό τήν πίστη, ἡ ἀρχαιότης πιό σπουδαῖο οἰκόσημο ἀπό τόν Χριστιανισμό. Γι' αὐτό, ὅλα τά μετρᾶνε μ' αὐτά τά μέτρα. Ἡ ἀξία τῶν ἁγίων Πατέρων δέν ἔγκειται στήν ἀγιότητά τους, ἀλλά στό κατά πόσον εἶναι δεινοί ρήτορες, δεινοί συζητηταί, δυνατοί στό μυαλό, μ' ἓνα σύντομον λόγο, κατά πόσον ἔχουνε ὅσα ἐκτιμοῦσε καί ἐκτιμᾷ ἡ ἀμαρτωλή ἀνθρωπότητα κι' ὅσα εἶναι ἢ περιττά γιὰ τό χριστιανό, ἢ

βλαβερά, κατά τό Εὐαγγέλιο. Μά δέν πάει νά λέγη τό Εὐαγγέλιο! Αὐτοί οἱ διδάσκαλοι τοῦ λαοῦ δέν ρωτᾶνε τίποτα, αὐτοί τραβᾶνε τό χαβᾶ τους. Τόν Παῦλο, πού εἶχε πῆ χίλιες φορές καί κατά χίλιους τρόπους πῶς ἡ γλωσσική ἐπιτηδειότητα δηλ. ἡ ρητορεία, εἶναι φεύτικη καί δέν τή θέλει ὁ Χριστός, αὐτοί, σῶνει καί καλά, μέ τό ζόρι, τόν ἀνακηρύξαν “μέγαν ρήτορα”, αὐτόν πού εἶπε λ.χ. “οὐ γάρ ἀπέστειλέ με ὁ Χριστός βαπτίζειν, ἀλλ' εὐαγγελίζεσθαι, οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου, ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρός τοῦ Χριστοῦ”, καί πού γράφει στούς Κολοσσαεῖς:

“Βλέπετε (προσέξτε) μή τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καί κενῆς ἀπάτης, κατά τήν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατά τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου, καί οὐ κατά Χριστόν”. Αὐτοί ὅμως πού ἐξηγοῦνε στό λαό τήν Ἁγία Γραφή, εἶναι κουφοί καί τυφλοί, ἢ κάνουνε πῶς δέν ἀκοῦνε καί δέν βλέπουνε, κι' αὐτόν πού εἶπε πῶς ἡ φιλοσοφία εἶναι “κενή ἀπάτη”, τόν ἀνακηρύξαν μέγαν φιλόσοφον, στοχαστήν, τετραπέρατον ἐγκέφαλον “κατά τήν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατά τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου, καί οὐ κατά Χριστόν”. Θέλουνε νά τόν κάνουνε “ἐφάμιλλον τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων οἵτινες ἐδόξασαν τήν ἀνθρωπότητα”, ὥστε νά ἔχη κι' ὁ Χριστιανισμός κάποιους μεγάλους νόας κι' ὄχι μοναχά τούς πτωχοῦς τῷ πνεύματι, τά φτωχάδκια, τούς ἀγράμματους Ἀποστόλους, τούς ἀπλοϊκοῦς ἀσκητάδες, τούς εὐκολόπιστους μάρτυρες καί ἁγίους. Τούς τέτοιους ψευτοχριστιανούς τούς τρώγει ἡ περηφάνια, ἡ κοσμική ματαιοδοξία, ἐπειδὴ εἶναι αὐτοί πού λέγει ὁ ἴδιος ὁ Παῦλος “εἰκῆ φυσιούμενοι ὑπὸ τοῦ νοός τῆς σαρκός αὐτῶν”, καί “ἐν σαρκί ὄντες” καί τά σαρκικά τιμῶντες, θέλουν “Θεῷ ἀρέσει”. Τόν Παῦλο

¹ ἀπό τό βιβλίον τοῦ «Γίγαντες ταπεινοί», Ἀκρίτας 2000

πού εἶπε τόν φοβερό τοῦτον λόγο “πᾶν ὃ οὐκ ἐκ πίστεως, ἁμαρτία ἐστίν” δηλ. “ὅ,τι δέν προέρχεται ἀπό τήν πίστη, εἶναι ἁμαρτία”, μέ τή μικρό-λογη διάνοιά τους, τόν κατεβάσανε στά μέτρα τους, κά-νοντας τόν λογοκόπο ρήτορα, φιλόσοφο, κοινωνιολόγο, πολιτικό, διοργανωτή, ψυχολόγο, παιδαγωγό, καιροσκόπο, ἐπειδή αὐτά καταλαβαίνουνε, κι’ αὐτά εἶναι οἱ πιο μεγάλοι τίτλοι πού μποροῦνε νά φανταστοῦνε. Μέ πιο γερά λόγια καί πιο καθαρά, ζωηρά καί τρανταχτά, δέν μποροῦσε νά τούς πῆ αὐτά τά πράγματα κανένα στόμα, παρεκτός ἀπό τόν Παῦλο, καί ὅμως δέν πήρανε χαμπάρι οἱ καινούριοι γραμματεῖς. Ἄς εἶναι τά λόγια του σάν σφυριά πού κοπανᾶνε τά ξερά καύκαλά τους, ἐκεῖνοι: τό γουδί τό γουδοχέρι. Ἄκουσε πῶς μιλά ὁ Παῦλος γιά τήν ἀρχαία σοφία: “Ἐπειδή (γάρ) ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος διὰ τῆς σοφίας (φιλοσοφίας) τόν Θεόν, εὐδόκησεν ὁ Θεός διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος σῶσαι τούς πιστεύοντας. Ἐπειδή καί Ἰουδαῖοι σημείον αἰτοῦσι, καί Ἕλληνες σοφίαν ζητοῦσιν, ἡμεῖς δέ κηρύσσομεν Χριστόν ἐσταυρωμένον, Ἰουδαῖοις μέν σκάνδαλον, Ἕλλησι δέ μωρίαν...”. Λοιπόν, ἰδοῦ τί λέγει ὁ Παῦλος καί τί διδάσκου-νε οἱ ἐξηγητές τοῦ Εὐαγγελίου καί τοῦ ἴδιου τοῦ Παύλου, δηλαδή τή μεμωραμένη σοφία, πού θεωρεῖ τή διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ μωρία.

Δείχνω μεγάλη ἐπιμονή σ’ αὐτό τό ζήτημα, γιατί αὐτοί

πού θέλουνε νά νοθέψουνε τό κατακάθαρο νερό τοῦ Εὐαγγελίου, “τό ὕδωρ τό ζῶν τό ἀλλόμενον εἰς ζωῆν αἰώνιον”, μέ τά βαλτόνερα τῆς γνώσης καί τῆς ἀρχαίας φιλοσοφίας

Ἐμεῖς, ἀντί ν’ ἀνέβουμε πρὸς τόν Χριστό, πού λέγει ἐγὼ σάν ὑψωθῶ, θά σᾶς τραβήξω ὅλους πρὸς ἐμένα, τόν κατεβάσαμε ἐκεῖ πού βρισκόμαστε ἡμεῖς, καί κάναμε ἕνα Χριστιανισμό σύμφωνο μέ τίς ἀδυναμίες μας, μέ τά πάθη μας, μέ τίς κοσμικές φιλοδοξίες μας...

πού πίνανε κεῖνον τόν καιρό οἱ ταλαίπωροι ἄνθρωποι, “οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα”, χωρίς νά ξεδιψάσουνε, αὐτοί λοιπόν οἱ τυφλοὶ ὁδηγοὶ στραβώνουνε τόν κόσμο, καί γίνονται αἰτία μέ τίς θεωρίες τους νά πέφτουνε οἱ νέοι στήν ἀπιστία, γιατί ψυχές πού θρέφονται μέ τήν “κενή ἀπάτη”, πού θά καταντήσουνε παρά στήν ἀπιστία, ὁμολογημένη ἢ ἀνομολόγητη;

Ἄλλά ποιός δίνει σημασία σ’ αὐτά πού λέγει ὁ Μέγας Βασίλειος; Ἡμεῖς κάναμε ἕνα δικό μας Χριστιανισμό, ἕνα βολικό, ἕνα ἀνθρωπινό καί

λογικό Χριστιανισμό, ὅπως λέγει ὁ μέγας Ἱεροεξεταστής τοῦ Ντοστογιέφσκη, γιατί ὁ Χριστιανισμός πού δίδαξε ὁ Χριστός εἶναι ἀνεφάρμοστος, ἀπάνθρωπος. Ἐμεῖς, ἀντί ν’ ἀνέβουμε πρὸς τόν Χριστό, πού λέγει “ἐγὼ σάν ὑψωθῶ, θά σᾶς τραβήξω ὅλους πρὸς ἐμένα”, τόν κατεβάσαμε ἐκεῖ πού βρισκόμαστε ἡμεῖς, καί κάναμε ἕνα Χριστιανισμό σύμφωνο μέ τίς ἀδυναμίες μας, μέ τά πάθη μας, μέ τίς κοσμικές φιλοδοξίες μας, καί δώσαμε καί στοὺς ἀγίους τά προσόντα πού ἐκτιμοῦμε καί πού θαυμάζει ἡ ὑλοφροσύνη μας, τούς κάναμε φιλοσόφους, ρήτορας, πολιτικούς, ψυχολόγους, κοινωνιολόγους, παιδαγωγούς, ἐπιστήμονες κ.λπ. Ὁ μέγας Ἱεροεξεταστής, σάν πήγανε μπροστά του τόν Χριστό (πού πρόσταξε νά τόν πιάσουνε, ἐπειδή ξανακατέβηκε στή γῆ καί τόν ἀκολουθοῦσε ὁ κόσμος), τοῦ εἶπε: “Τόν καιρό πού ἤρθες στὸν κόσμο ἔφερες στοὺς ἀνθρώπους μία θρησκεία σκληρή, ἀνεφάρμοστη, ἀπάνθρωπη. Ἡμεῖς τήν κάναμε βολική, ἀνθρωπινή. Τί ξαναἤρθες νά κάνης πάλι στὸν κόσμο; Νά μᾶς τή χαλάσης, μόλις τή βάλουμε στό δρόμο; Γι’ αὐτό, θά διατάξω νά σέ κάψουνε ἐν ὀνόματί σου, σάν αἰρετικόν”.

Ὁ βολικός, ὁ ἀνθρωπινός Χριστιανισμός, αὐτό τό ἀνθρώπινο κατασκευάσμα, εἶναι ἡ συχαμερή παραμόρφωση πού ἔπαθε τό Εὐαγγέλιο ἀπὸ τήν πονηρὴ ὑλοφροσύνη τῆς σαρκός.

DOUGLAS H. KNIGHT

Ἡ Θεολογία τοῦ Ἰωάννη Ζηζιούλα.

Πρόσωπο, Ἐκκλησία καί Ἐλευθερία.

Ἐπιμ. Ἰωάννης Πλεξίδας, Ἔκδ. DEGIORGIO, Τρίκαλα, 2009.

Ἐνας ἐξαίρετος συλλογικός τόμος, σέ μετάφραση ἀπό τά ἀγγλικά, κυκλοφόρησε πρόσφατα γιά τό ἑλληνικό ἀναγνωστικό κοινό ἀπό τίς ἐκδόσεις Degiorgio. Ἐπιφανεῖς Ἀγγλικανοί, Μεταρρυθμιστές, Καθολικοί καί Ὅρθόδοξοι λόγιοι κλήθηκαν νά ἀποτιμήσουν τό ἔργο ἑνός ἀπό τούς πλέον σημαντικούς θεολόγους τοῦ δευτέρου μισοῦ τοῦ εἰκοστοῦ αἰώνα, τοῦ Μητροπολίτη Περγάμου Ἰωάννη Ζηζιούλα.

Στήν καλαίσθητη αὐτή ἔκδοση, εἰδικοί ἀπό κάθε χριστιανική παράδοση διαλέγονται κριτικά μέ τό ἔργο ἑνός σύγχρονου Ὁρθόδοξου θεολόγου, καταδεικνύοντας, μεταξύ τῶν ἄλλων, τήν γονιμοποιητική ἐπικαιρότητα τῆς Ὁρθόδοξης θεολογίας στόν σύγχρονο (δυτικό) κόσμο. Ὁ Ἰωάννης Ζηζιούλας κατάφερε, μέ τή δωρική ἀλλά ταυτόχρονα ἀνατομική του σκέψη, ἀφενός νά ἐπικαιροποιήσει τήν πατερική θεολογία καί νά ἀνατιμήσει τήν ἐκκλησιαστική ἱστορία καί παράδοση στά διεθνή θεολογικά fora, ἀφετέρου νά εἰσαγάγει στήν καρδιά τοῦ θεολογικοῦ προβληματισμοῦ – στή θεολογική ὄντολογία κατά τήν προσφιλή του ὀρολογία – τίς σημαντικότερες ἀγωνίες τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου γιά τό Πρόσωπο καί τήν Ἐλευθερία. Ἡ συμβολή τοῦ Μητροπολίτη Περγάμου τόσο στόν Τριαδολογικό προβληματισμό ὅσο καί στήν Ἐκκλησιολογία καί τήν Ἐσχατολογία εἶναι καταλυτική. Ὁ δέ ἐκκλησιολογικός του προβληματισμός, ἐν πολλοῖς

συνιστᾷ τό πεδίο τοῦ σύγχρονου διαλόγου μέ τίς ἄλλες χριστιανικές ὁμολογίες.

Ἡ σημαντικότερη αὐτή συμβολή καταγράφεται στίς ἐργασίες πού περιλαμβάνονται στόν παρόντα τόμο μαζί μέ ποικίλες κριτικές ἀπόψεις πού γονιμοποιοῦν ἀκόμη περισσότερο τή θεολογική σκέψη καί προάγουν τό διάλογο. Ἡ εἰσαγωγή τοῦ Douglas Knight καί ἡ πρώτη ἐργασία τοῦ Robert Turner εἶναι περισσότερο περιγραφικές τῆς σκέψης τοῦ Μητροπολίτη Περγάμου. Τό πρῶτο κείμενο στηρίζεται σέ τρεῖς διορατικές προτάσεις τοῦ Ζηζιούλα πού συνιστοῦν ταυτόχρονα καί τή θεμελιακή του συμβολή στήν θεολογική ὄντολογία: α) κοινωνία καί ἐλευθερία δέν βρίσκονται σ' ἀντίθεση, β) ὁ Ἔνας δέν προηγεῖται τῶν πολλῶν, συνεπῶς τό ὄν δέν εἶναι σημαντικότερη ὄντολογική κατηγορία ἀπό τήν πολλαπλότητα, γ) τό «εἶναι» (οὐσία-φύση) δέν προηγεῖται τῆς σχέσης. εἶναι ἀξιοσημείωτο ὅτι ὁ Knight δέν φεῖδεται τῆς παρουσίας κριτικῶν ἐνστάσεων πρὸς τήν σκέψη τοῦ Μητροπολίτη ἀπό δυτικούς συναδέλφους του. Τό δεύτερο κείμενο συνιστᾷ μία γλαφυρή ἀνάπτυξη τοῦ συνόλου τῆς θεολογίας τοῦ Περγάμου, μέ κριτήριο τόν συσχετισμό τῆς Ἀλήθειας πρὸς τά Ἔσχατα. Περιλαμβάνει μία μᾶλλον τυπική παρουσίαση τῆς θέσης τοῦ Ζηζιούλα ὅτι τό Πρόσωπο προηγεῖται τῆς Οὐσίας, προκειμένου νά καταλήξει στήν ἀποψη ὅτι ἡ αὐθεντική πραγμάτωση τῆς ὄντολογίας

αὐτῆς εἶναι ἐσχατολογική. Ἡ δέ ἀποτίμηση τῆς ἐσχατολογικῆς Ἀλήθειας μέ τρόπο πού διασώζει τό ρεαλισμό τῆς ἱστορίας χωρίς τήν ἀπεμπόληση τοῦ ἀποφασισμοῦ, πιστώνεται ὡς καίρια συμβολή.

Ὁ Pannenberg ἐνῶ ξεκινᾷ νά μᾶς περιγράφει τήν ἀνάπτυξη τῆς τριαδικῆς θεολογίας ὡς μίας ἐρμηνείας τῆς Γραφῆς καί τό πῶς ἡ νεώτερη Προτεσταντική θεολογία κατανοεῖ τή διαλεκτική μεταξύ οἰκονομικῆς καί αἰδίας Τριάδας, καταλήγει στήν ὑπεράσπιση προσωπικῶν ἀπόψεων ἀνάμειξης ἢ καί σύγχυσης αἰώνιας καί οἰκονομικῆς Τριάδας. Ἡ τριαδολογική συζήτηση ἐπεκτείνεται στό πεδίο τῆς Πνευματολογίας, αὐτή τή φορά, μέ τήν ἐργασία τοῦ Markus Muhlig, μέ γνώμονα τήν ἀνίχνευση τῆς προτεσταντικῆς διάκρισης μεταξύ *opus Dei* καί *opus hominem*. Ἀποσυνδέει τήν πνευματομαχική ἔριδα, ἔτσι ὅπως αὐτή παρουσιάζεται μεταξύ Βασιλείου καί Εὐσταθίου, ἀπό τή συνέχιση τῆς ἀρειανικῆς διαμάχης καί ὑποστηρίζει ὅτι οἱ Πνευματομάχοι κατανοοῦσαν τό Πνεῦμα ὡς τήν ἀπρόσωπη χάρι καί ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ, μία συζήτηση πού, ἀσφαλῶς, φωτίζεται ἀπό τή θεολογία τοῦ Προσώπου, ὅπως ἐκφράζεται ἀπό τόν Μητροπολίτη Περγάμου. Ὅμως, ἡ θεολογία αὐτή, ἀντιμετωπίζεται κριτικά ἀπό τόν Colin Gunton ὁ ὅποιος ἀναζητᾷ τίς «γέφυρες» μεταξύ τῆς θεολογίας καί τῆς ἀνθρωπολογίας τοῦ Προσώπου. Ὑποστηρίζει πῶς, μέ τή θεολογία

του Αιτίου περιθωριοποιείται ο ρόλος του Υιού και του Πνεύματος, ενώ κατηγορεί τον Ζηζιούλα ότι θεωρεί το ανθρώπινο Πρόσωπο de facto αιώσιο. Τίς αιτίες του αυτές προεκτείνει μέχρι το πεδίο της ανθρωπολογίας για να συναντήσει τις απόψεις της Dorothea Wendenburg περί άκυρώσεως της σωτηριολογικής λειτουργίας των Προσώπων προς χάριν της θεολογίας των Ένεργειών, αποδίδοντας, έντελώς έσφαλμένα, στον Ζηζιούλα τή θεολογία αυτή.

Ίδιαιτέρως σημαντική είναι ή εργασία του Douglas Farrow περί αναγκαιότητας και έλευθερίας στή σκέψη του Μητροπολίτη Περγάμου. Ο Farrow έξαρτά τή σκέψη του Περγάμου από τήν ύπαρξιστική σκέψη ως απάντηση στο άδιέξοδο του ύπαρξισμού για τήν υπέρβαση τής αναγκαιότητας. Τό δέ κύριο ένδιαφέρον του, μετά από διάφορες χριστολογικές και έκκλησιολογικές παρατηρήσεις ποικίλης άξίας, βρίσκεται στήν υπέρβαση τής διαλεκτικής έλευθερίας και αναγκαιότητας τόσο από τή μεριά του Θεού, όσο και του ανθρώπου. Ο ίδιος έντοπιζει τό πρόβλημα στήν ταύτιση (μή διάκριση) πού κάνει ο Ζηζιούλας μεταξύ θείου και ανθρώπινου Προσώπου, θείας και ανθρώπινης καθολικότητας. Ο Farrow θεωρεί ότι τό Πρόσωπο δέν εξισώνεται ούτε εξαντλείται στή σχέση και ή θέση του αυτή τόν οδηγεί στο να μή μās παρουσιάζει μία τόσο σαφή Χριστολογία από τήν άποψη τής ένότητας του Προσώπου του Χριστού. Άλλά και ή εξίσωση Χριστού και Έκκλησίας καθίσταται, για τόν συγγραφέα του «Ascension and Ecclesia» προβληματική. Η όποια σχέση του Χριστού και τής Έκκλησίας Του, άκόμη και ή έσχατολογική, δέν μπορεί να καταργήσει τήν όντολογική διάκριση κτιστού-άκτιστου, ούτε να καταστήσει τήν Έκκλησία tertium

quid μεταξύ Θεού και ανθρώπου. Η όλη αυτή διαλεκτική αναπτύσσεται, κατά τόν Farrow, από τήν προβληματική άφετηρία τής αντιπαράθεσης Φύσεως και Προσώπου στον Θεό. Τελικά ή ούσία του Θεού δέν μπορεί να χαρακτηριστεί ως αναγκαιότητα, ούτε ή αναγκαιότητα συνιστά τή μέγιστη άπειλή για τό ανθρώπινο Πρόσωπο, αλλά ή άμαρτία ως άπόσταση από τόν Θεό και τήν όντως ζωή.

Στήν ίδια γραμμή κριτικής άνάγνωσης τής Έκκλησιολογίας του Ίωάννη Ζηζιούλα κινούνται και οι μελέτες των Νικολάου Λουδοβίκου και Δημητρίου Μπαθρέλλου. Οι δύο αυτοί Όρθόδοξοι θεολόγοι και κληρικοί στέκονται κριτικά άπέναντι στο λειτουργήμα του Έπισκόπου, όπως τό κατανοεί και τό εκφράζει ο Ζηζιούλας. Ο πρώτος θεωρώντας τόν Έπίσκοπο τό πρόσωπο-βάση όπου περιχωρούνται και άρμονικά εκφράζονται τά ποικίλα χάρισματα του έκκλησιαστικού σώματος στά πλαίσια τής όμοούσιας καθολικότητας τής άγάπης, ο δεύτερος εισάγοντας, ταυτόχρονα μέ τήν άμφισβήτηση τής αρχαιότητας και τής άπολυτότητας του ίγνατιανού σχήματος συγκρότησης και ένότητας τής Έκκλησίας, τήν σύμπτωση πάνω στήν (Όρθόδοξη) πίστη και τήν έν Χριστώ ζωή, ως κριτήρια ένότητας των τοπικών έκκλησιών στο ένα Κυριακό σώμα. Οι παρατηρήσεις των δύο αυτών Όρθόδοξων θεολόγων είναι έξαιρετικά διαφωτιστικές αναφορικά μέ τό πρόβλημα δεσμού και χάρισματος πού ταλανίζει τή σύγχρονη έκκλησιαστική μας αυτοσυνειδησία.

Τόν τρόπο παραγωγής τής έξουσίας στίς έκκλησιολογίες τής κοινωνίας μελετά ο Paul Collins. Έξετάζει τούς τρόπους συγκρότησης του δεσμού και τήν συνακόλουθη διαλεκτική του μέ τό χάρισμα, ως μοντέλα διαλόγου στα πλαίσια τής οικουμενικής κί-

νησης, καθώς επίσης και τή λειτουργία του Ένός και των Πολλών στην παραδοσιακή έκκλησιαστική δομή, για να καταλήξει στην έννοια του Λαού, όπως τήν πραγματεύεται ο Ζηζιούλας, ως παράγοντα άμβλυνσης δεσμικών έξουσιαστικών μονομερειών. Τους λαϊκούς ως αναβαθμισμένη τάξη στην Έκκλησία αναγνωρίζει και ο Philip Rosato στην Έκκλησιολογία του Μητροπολίτη Περγάμου, αναζητώντας στή θεολογία τής «χειροτονίας των βαπτισμένων» τό κοινό έκκλησιολογικό έδαφος μεταξύ Όρθοδοξίας και Ρωμαιοκαθολικισμού. Κυριολεκτικά ως σανίδα σωτηρίας δά θεωρήσει ο Paul McPartlan τήν έσχατολογική κατανόηση τής έκκλησιαστικής ένότητας από τόν Ζηζιούλα, προκειμένου να γεφυρωθεί τό χάσμα πού προκύπτει από τή Β΄ Βατικανή μεταξύ τοπικής και καθολικής Έκκλησίας, έτσι όπως πρόσφατα διατυπώθηκε στή διένεξη Ratzinger-Kasper. Τέλος, ο τόμος κλείνει μέ μίαν άκόμη εργασία του Douglas Knight για τήν έλεύθερη και δημιουργική κατανόηση τής Λειτουργίας ως άμοιβαιότητας Προσώπων έν Πνεύματι.

Άφήσαμε τελευταία στην παρουσίαση, χωρίς να είναι τελευταία στή σειρά, τήν εργασία του Alan Brown, μία από τίς σημαντικότερες μελέτες του τόμου, πού άφορά στην κριτική πού άσκήθηκε στο Being as Communion από τήν άγγλόφωνη θεολογία. Και τούτο διότι επιθυμούμε στα άσφυκτικά όρια μίας βιβλιοκρισίας, να διαλεχθούμε, έστω και κωδικά, μέ κάποια σημεία τής σκέψης του Μητροπολίτη Ίωάννη, πού άφορούν στην Τριαδολογία ή, όπως ο Brown δά πει, στην Όντολογία του.

Όφείλουμε να ξεκαθαρίσουμε, ευθύς έξ αρχής, ότι δέν δά παρακολουθήσουμε τήν έκτενή αυτή μελέτη στην ανάπτυξη της, ούτε δά έμπλακοΰμε στην προβλημα-

τική τῆς ἀναίρεσης τῶν ἐπιμέρους θέσεων –περί «κοινωνικοῦ Τριαδισμού» κ.α. Τῶν ἐπικριτῶν τοῦ Περγάμου, τῆς κατάστασης τῆς ἀγγλόφωνης θεολογίας σήμερα, τοῦ μεταφιλελεύθερου Ἀγγλικανισμοῦ, ἢ τῆς «γραμματικῆς» πατρολογίας. Θά ἐπικεντρωθῶμε μᾶλλον σέ κάποια βασικά σημεῖα τῆς τριαδολογικῆς σκέψης τοῦ Ἰωάννη Ζηζιούλα τά ὁποῖα, κατά τήν ἄποψή μας, ὁ Brown δέν συζητᾷ ἐκτενῶς, πιθανόν γιατί δέν προκύπτουν εὐθέως ἀπό τίς αἰτιάσεις τῶν ἐπικριτῶν τοῦ Περγάμου. Προκύπτουν ὅμως τόσο ἀπό τό πνεῦμα τοῦ ὅλου κειμένου του, ὅσο καί ἀπό τό πνεῦμα τοῦ ὅλου βιβλίου.

Μία ἀπό τίς πλέον οὐσιώδεις συνεισφορές τῆς θεολογικῆς σκέψης τοῦ Ζηζιούλα ἀφορᾷ στήν κατανόηση τῆς ἐξέλιξης τῆς ὄντολογίας ἀπό τήν κλασική ἑλληνική φιλοσοφική σκέψη μέχρι τούς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. Σύμφωνα μέ τόν θεολόγο μας ἡ δεμελιώδης ἀρχή τῆς κλασικῆς ὄντολογίας ἦταν ἡ προσήλωσή της στήν ὄντολογική προτεραιότητα τῆς ἐνότητας, τῆς ἀφαιρετικῆς καθολικότητας, ἐναντι τῆς πολλαπλότητας, ἡ ὁποία ὀδηγοῦσε σέ μία μονιστική ἄποψη τῆς πραγματικότητας. Ἔτσι, ἡ ἑτερότητα, ἡ συγκεκριμένη ὑπαρξη, ἡ ὑπόσταση ὡς ὑπαρκτικό γεγονός δέν ἦταν ὄντολογικά ἀπόλυτη, ἀλλά μᾶλλον εὗρισκε τήν αὐθεντικότητά της στήν ἐνότητα τοῦ κόσμου ἢ τῆς φύσης, ἡ ὁποία κατανοοῦνταν ὡς τό «ἄληθῶς εἶναι». Ἡ θεώρηση αὐτή ἀνατρέπεται ριζικά ἀπό τή χριστιανική σκέψη, τήν πατερική θεολογία καί δὴ τήν Τριαδολογία τῶν Καππαδοκῶν. Ἄν ἡ Αἰτία τῆς τριαδικῆς ὑπαρξης τοῦ Θεοῦ ὡς «ὄντως ὄντος», βρῖσκεται, σύμφωνα μέ τή θεολογία τῶν Καππαδοκῶν, στήν Ὑπόσταση, στό Πρόσωπο τοῦ Πατρός, τότε ἡ κλασική ὄντολογία ὑφίσταται μία ριζική ἀντιστροφή: Μία συγκεκριμένη Ὑπό-

σταση, τό Πρόσωπο τοῦ Πατρός εἶναι ἡ ἀρχή καί ἡ αἰτία τοῦ εἶναι. Τώρα ἡ συγκεκριμένη ὑπαρξη, ἡ ἑτερότητα καί ἡ μοναδικότητα, τό πρόσωπο, ἡ ἐλευθερία καί ἡ κοινωνία δέν συνιστοῦν ιδιώματα (συμβεβηκότα) τοῦ ὄντος, ἀλλά ἀνήκουν στήν «καρδιά» τῆς ὄντολογίας καί τήν προσδιορίζουν.

Ἡ ἀνάπτυξη τῆς ὄντοθεολογικῆς αὐτῆς προβληματικῆς τοῦ Ζηζιούλα ἐρεῖδεται στήν θεολογία τοῦ Αἰτίου τῶν Καππαδοκῶν. Εἶναι ἀδύνατο νά παρακολουθήσουμε ἐδῶ τήν ἀνάπτυξη τῆς σκέψης του στό σημεῖο αὐτό, μίας σκέψης πού ἀποτελεῖ τήν κεντρική διήκουσα τοῦ συνόλου σχεδόν τῶν κειμένων τοῦ Μητροπολίτη. Μᾶς ἐνδιαφέρουν περισσότερο τά συμπεράσματά του: Ὀντολογική προτεραιότητα τοῦ Προσώπου ἐναντι τῆς Φύσεως, ἡ Οὐσία συμπίπτει μέ τήν κοινωνία τῶν τριῶν Προσώπων, αἰτία τῆς ὑπάρξεως καί τῆς ἐνότητος τοῦ Θεοῦ εἶναι ὁ Πατήρ, ὁ Πατήρ εἶναι ὁ «κατεξοχήν» Θεός τῆς Βίβλου, Ὁ Πατήρ «προηγείται» τῆς Οὐσίας Του κ.α. Τά συμπεράσματα αὐτά, χωρίς ἀναγκαστικά νά ἀναφέρονται ὅλα ἀπό τόν ἴδιο αὐτολεξεῖ, πιστεύουμε ὅτι δέν διαστρέφουν τήν σκέψη του.

Τό ἐρώτημα πού προκύπτει δέν εἶναι ἐάν τά συμπεράσματα αὐτά καθῶς καί ἡ κατανόηση τοῦ Προσώπου πού κομίζει ὁ Μητροπολίτης Ἰωάννης ἀνιχνεύονται ποτ α ποτ στούς Καππαδόκες. Τό ψευδοδίλημα αὐτό τῆς «γραμματικῆς» πατρολογίας ἀντιμετωπίζεται εὐκόλα π.χ. ἀπό τόν Brown. Πράγματι, ἀλίμονο ἂν ἡ πατερική θεολογία ἀντιμετωπίζονταν μέ κακέκτυπη ἀναπαραγωγή καί μουσειακή συντήρηση. Τό ζήτημα εἶναι ἂν ἡ πατερική θεολογία καί ἡ ἐκκλησιαστική ἐμπειρία δίνουν τήν ἀναγκαῖα λαβή γιά τίς προεκτάσεις αὐτές.

Κατά ποιά ἔννοια, γιά παρά-

δειγμα, τό Πρόσωπο συνιστᾷ πρωταρχικότερη ὄντολογική κατηγορία στόν Θεό; Θά μπορούσε νά ἀναλογιστεῖ κανεῖς ὅτι τό Πρόσωπο ἔχει μία γνωσιοθεωρητική (ἐννοιολογική) προτεραιότητα κατά τήν διατύπωση τῆς θεολογικῆς ὄντολογίας, καθόσον ἀποτελεῖ τήν ἀπάντηση στήν μεταφυσική τῆς οὐσιοκρατίας στή Δύση, τόσο τή θεολογική, ὅσο καί τή φιλοσοφική. Πῶς, ὅμως, κατανοεῖται ἡ ὄντολογική του προτεραιότητα; Στήν ἀπάντηση ὅτι, ἡ προτεραιότητα αὐτή τοῦ Προσώπου, κατανοεῖται σύμφωνα μέ τή θεολογία τοῦ Αἰτίου, τό ὅτι δηλαδή εἶναι ὁ Πατήρ ὁ αἴτιος τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Πνεύματος καί ὄχι ἡ Οὐσία, ὁ Πατήρ εἶναι ἡ αἰτία τοῦ τριαδικοῦ τρόπου ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ, δά συμφωνούσαμε ἀπόλυτα ὑπό τήν αἵρεση, ὅμως, ὅτι ἡ θεολογία τοῦ Αἰτίου (Πατρός) «δεσμεύεται», σύμφωνα μέ τήν πατερική θεολογία καί τήν ἐκκλησιαστική ἐμπειρία, ἀπό τίς κάτωθι «ἀρχές», οἱ ὁποῖες συνιστοῦν ἀναγκαῖες παραμέτρους γιά τήν κατανόηση τῆς θεολογίας τοῦ Αἰτίου: α) Στόν Θεό δέν ὑπάρχει χρόνος. Συνεπῶς ὁ Πατήρ, ἂν καί Αἴτιος τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Πνεύματος, ἔχει πάντοτε μαζί Του τά ἄλλα θεῖα Πρόσωπα. β) Τόσο ἡ γέννηση ὅσο καί ἡ ἐκπόρευση δέν εἶναι προϊόν βουλητικῆς ἀπόφασης καί ἐνέργειας μέ τήν ἔννοια τῆς «ἐπ' ἄμφοροπῆς». Ὁ Πατήρ δέν μπορεί νά μήν ἔχει τόν Υἱό, ἀλλιῶς «αὐτοκαταργεῖται». Αὐτό δέν σημαίνει, φυσικά, ὅτι ὁ Υἱός εἶναι Ἀδελφός. Σημαίνει, καί αὐτό συνιστᾷ τήν τρίτη ἀρχή γ) ὅτι ἡ γέννηση καί ἡ ἐκπόρευση εἶναι «πράξεις» μίας ἐνούσιας Ὑποστατικῆς Ἀρχῆς καί συμβαίνουν κατά φύσιν. δ) Ὅλα τά θεϊκά γνωρίσματα (ἄκτιστο, αἴδιο, παντοδυναμία κ.α.), πέραν τῶν ὑποστατικῶν ιδιωμάτων, δέν ἀποτελοῦν γνωρίσματα πού μεταβιβάζονται στά ἄλλα θεῖα Πρόσωπα

Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ

ΕΛΕΩΙ ΘΕΟΥ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ – ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣΠΑΝΤΙ ΤΩ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΧΑΡΙΝ, ΕΙΡΗΝΗΝ ΚΑΙ ΕΛΕΟΣ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝ ΒΗΘΛΕΕΜ ΓΕΝΝΗΘΕΝΤΟΣ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ*Αδελφοί συλλειτουργοί και τέκνα ἐν Κυρίῳ εὐλογημένα,*

«Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ σήμερον ἠνώθησαν, τεχθέντος τοῦ Χριστοῦ. Σήμερον Θεὸς ἐπὶ γῆς παραγέγονε, καὶ ἄνθρωπος εἰς οὐρανὸν ἀναβέβηκε!»

(Ἰδιόμελον Λιτῆς Χριστουγέννων)

Ἡ ἀπόστασις καὶ πώλωσις ἀνάμεσα εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὸν ἄνθρωπον, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἐπιφέρει ἡ ἁμαρτία τοῦ ἀνθρώπου, κατηργήθη μετὰ τὴν πρόσληψιν ἀκεραίας τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἀπὸ τὸν Μονογενῆ Υἱὸν καὶ Προαιώνιον Λόγον τοῦ Θεοῦ. Ἡ κατὰ τὴν «εὐδοκίαν» τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὸ πρῶτον δηλαδὴ καὶ ὀλόθυμον θέλημά Του, Σάρκωσις τοῦ Υἱοῦ Του, καταργεῖ κάθε ἀπόστασις, ἐνώνει τὸν οὐρανὸν μετὰ τὴν γῆν καὶ συνάπτει τὸ δημιουργήμα μετὰ τὸν Δημιουργόν!

«Σήμερον τῆς εὐδοκίας Θεοῦ τὸ προοίμιον καὶ τῆς τῶν ἀνθρώπων σωτηρίας ἢ προκήρυξις», ἔψαλεν ἡ Ἐκκλησία κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, ἡ ὁποία, διὰ τῆς ἀφιέρωσός της μακαρίας Μαρίας εἰς τὸν Ναὸν καὶ τῆς ἐκεῖ προετομασίας της διὰ τὴν γίνῃ χωρίον τοῦ Ἀχωρήτου Θεοῦ, ἤνοιγε τὸν δρόμον τῆς Ἐνσάρκου Οἰκονομίας τοῦ Θεοῦ καὶ προεκήρυττε τὴν σωτηρίαν μας.

«Σήμερον τῆς σωτηρίας ἡμῶν τὸ κεφάλαιον καὶ τοῦ ἀπ' αἰῶνος μυστηρίου ἢ φανέρωσις ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ Υἱὸς τῆς Παρθένου γίνεται», ἔψαλε πάλιν ἡ Ἐκκλησία κατὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, τότε ποὺ συνετελέσθη ἐκ Πνεύματος Ἁγίου ἢ ἄσπορος σύλληψις τοῦ

Ἀσυλλήπτου εἰς τὴν ἁγίαν κοιλίαν τῆς Θεοτόκου καὶ ἤρχισε νὰ «συνυφαίνεται», ἡ θεία μετὰ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, καὶ ὁ Θεὸς ἀνθρωπος γέγονεν, «ἵνα ἡμεῖς θεοποιηθῶμεν», κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Μ. Ἀθανασίου. Ἡ «εὐδοκία», λοιπόν, ἡ ὁποία ἐχαρετίσθη κατὰ τὰ Εἰσόδια, καὶ ἡ σωτηρία, ἡ ὁποία «ἐκεφαλαιώθη» καὶ ἐφανερώθη κατὰ τὸν Εὐαγγελισμόν, σήμερον, κατὰ τὴν μεγάλην καὶ ἁγίαν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων, καθίσταται ἀπὸ τὴν πραγματικότητα! Σήμερον «ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν», καὶ οἱ Ἄγγελοι ἐπανηγύρισαν τὸ γεγονός φάλλοντες: «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία!»

Μετὰ τὴν Σάρκωσιν, τὴν Ἐνανθρώπησιν τοῦ Λόγου, ἤδη ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἔχει δυνάμει συντελεσθῆ. Διότι, ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι, ἀφοῦ πιστεύσουν εἰς τὸν Ἰησοῦν, ζήσουν ζωὴν σύμφωνα μετὰ τὴν πίστιν αὐτήν, σύμφωνα μετὰ τὰς ἐντολὰς καὶ τὴν ὅλην διδασκαλίαν τοῦ Ἰησοῦ, ὑψώνονται μετὰ τὴν τοιαύτην θεάρεστον βιοτὴν καὶ καθίστανται φίλοι καὶ κοινωνοὶ τοῦ Θεοῦ! Γίνονται «θείας κοινωνοὶ φύσεως», θεοὶ κατὰ χάριν! Τοῦτο συντελεῖται ἀποκλειστικῶς μέσα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὅπου ὁ ἄνθρωπος ἀναγεννᾶται ἐν Χριστῷ καὶ υἰοθετεῖται ὑπὸ τοῦ Πατρὸς διὰ τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος, καὶ, ἐν συνεχείᾳ, διὰ τῶν ἁγίων Μυστηρίων καὶ τῆς καλλιέργειας τῆς ἀρετῆς, πληροῦται θείας χάριτος καὶ Πνεύματος Ἁγίου καὶ αὐξάνει «εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ», μέχρις ὅτου φθάσει νὰ λέγῃ μετὰ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου: «ζῶ δὲ οὐκέτι

ἐγώ, ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός». Τοὺς οὕτω τελειομένους ὁ Χριστὸς δὲν τοὺς θεωρεῖ ἀπλῶς φίλους Του ἢ ἀδελφούς Του, ἀλλὰ τοὺς ἀναγνωρίζει ὡς μέλη τοῦ Σώματός Του. Διὰ τοῦτο καὶ ἔλεγεν ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ Σταυροῦ πρὸς τὴν Παναγίαν Μητέρα Του περὶ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου: «Γύναι, ἴδε ὁ υἱός σου» καὶ εἰς τὸν Ἰωάννην «ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου». Τὰ Χριστουγεννα, λοιπόν, ἀνοίγουν διάπλατα τὴν θύραν τῆς κατὰ χάριν χριστοποίησης καὶ θεοποίησης τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ἔνεκα τούτου ἀκριβῶς «ἄγει ἑορτὴν, ἐν χαρᾷ πᾶσα ἢ κτίσις, καὶ οἱ οὐρανοὶ σὺν ἡμῖν ἀγαλλιώνται» κατὰ τὴν εὐσημον καὶ σωτήριον αὐτὴν ἡμέραν!

Μετὰ αὐτὰ τὰ χαρμόσυνα καὶ ἐλπιδοφόρα δεδομένα εἰς χεῖρας, ἀπευθύνομεν, ἀπὸ τῆς ἐν Φαναρίῳ καθηγιασμένης καθέδρας τοῦ πανσέπτου Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, θερμὰ ἐόρτια συγχαρητήρια καὶ ἐγκαρδίους Πατριαρχικὰς εὐχὰς ἐπὶ τῇ «μυτροπόλει τῶν ἑορτῶν» πρὸς ἅπαντα τὰ ἀνὰ τὸν κόσμον προσφιλεῖ καὶ ἐπιπόθητα τέκνα τῆς ἀγιωτάτης Μητρὸς Ἐκκλησίας, κληρικοὺς παντὸς βαθμοῦ, μονάζοντας καὶ λαϊκοὺς, ἄρχοντας καὶ ἀρχομένους, μικροὺς καὶ μεγάλους, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς ἐμπεριστάτους, τοὺς ἐν θλίψει, ἀνάγκῃ καὶ δοκιμασίᾳ εὕρισκομένους. Εἶθε, ὁ ἐν σπηλαίῳ γεννηθεὶς καὶ ἐν φάτνῃ ἀνακλιθεὶς προαιώνιος Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ χάριν ἡμῶν Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου, νὰ καταστήσῃ πάντας ἡμᾶς ἀξίους τῆς κενωτικῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἁγίας καὶ προσκυνητῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας Του!

Φανάριον, Χριστουγεννα βθ'

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος
Διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης πάντων ὑμῶν

ΠΟΙΜΑΝΤΟΡΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΕΠΙ ΤΩ ΝΕΩ ΕΤΕΙ 2010

Πρός

Τόν εὐσεβῆ κληρὸν

Τούς ἐντιμοτάτους ἄρχοντας

Τούς γενναιοτάτους Στρατιωτικούς ὄλων τῶν Σωμάτων

Τούς ἐλλογμωτάτους ἐκπαιδευτικούς μας

Τόν φιλόθεον καὶ φιλόχρηστον λαόν τῆς ἁγιωτάτης Μητροπόλεώς μας

Αγαπητά μου παιδιά,

Ἡ αἴσθησις τοῦ χρόνου εἶναι κάτι πού, μαζί μέ τά ἄλλα πολλά, ξεχωρίζει τόν ἄνθρωπον ἀπό τά λοιπά ζῶα. Ὁ ἄνθρωπος ἔχει καί φυσικὴν αἴσθησιν τοῦ χρόνου καὶ ἠθικὴν περὶ αὐτοῦ ἀντίληψιν. Ὁ χρόνος εἶναι μία διάστασις – ἡ τέταρτη διάστασις, πού λαμβάνει τὴν ἀρχὴν, καὶ τὴν ὑπαρξὴν τῆς συγχρόνως μέ τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν δημιουργίαν τοῦ κόσμου.

Μέσα εἰς τόν χρόνον καὶ τόν ὥρον δημιουργεῖ ὁ ἄνθρωπος τὴν ἱστορίαν του, ἡ ὁποία εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς προσπαθείας, τοῦ ἀγῶνος καὶ τῆς ἐμπειρίας τῶν γενεῶν καὶ ἡ ὁποία βαίνει καὶ κατευθύνεται πρὸς ἓναν τελικόν σκοπὸν, κατὰ τὸ σχέδιον καὶ τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς ἔπλασε τόν ἄνθρωπον «κατ' εἰκόνα» καὶ ἀφῆκεν εἰς αὐτόν τὸ «καθ' ὁμοίωσιν». Τοῦ ἔδωκε τὰς προϋποθέσεις καὶ τὰς δυνατότητας νά αὐξηθῆ καὶ νά πληθυνθῆ καὶ νά κατακυριεύσει ὅλην τὴν φυσικὴν δημιουργίαν. Ὅσον καλυτέρον χρησιμοποιεῖ καὶ τρόπον τινά δεσμεύει τόν χρόνον, τόσον περισσότερον κατακυριεύει καὶ κατακτᾷ τὴν γῆν. Ἀλλὰ δέν εἶναι τοῦ ἀνθρώπου προορισμός μόνον νά κατακυριεύσῃ καὶ ὑποτάξῃ τὴν ὑλικὴν δημιουργίαν. Εἶναι ἀκόμη νά νικήσῃ καὶ κατακτήσῃ ἑαυτόν, νά καλλιεργηθῆ ἐσωτερικῶς καὶ νά ἐξη-

μερωθῆ ἠθικῶς – νά ὁμοιωθῆ πρὸς τόν Θεόν. Διότι ὁ ἄνθρωπος εἶναι μέν ἐντός, ἀλλὰ καὶ ὑπεράνω τῆς ἱστορίας. Ὁ ὥρος καὶ ὁ χρόνος τοῦ βίου εἶναι τὸ στάδιον τῆς ἠθικῆς τελειώσεώς μας, ὁ δρόμος διὰ νά φθάσωμεν εἰς τόν οὐρανόν – εἰς τόν κόσμον ἐκεῖνον, πού εἶναι ἐκτός τῶν συνθηκῶν τῆς ὑλικῆς κτίσεως, ἐκτός χώρου καὶ χρόνου.

Οἱ τρεῖς διαστάσεις τοῦ χρόνου, τὸ παρὸν, τὸ παρελθόν καὶ τὸ μέλλον, συμπίπτουν ἀντιστοίχως πρὸς τὰς τρεῖς μεγάλας ἀρετὰς τῆς Ἐκκλησίας, τὴν ἀγάπην, τὴν πίστιν καὶ τὴν ἐλπίδα. Τὸ παρελθόν εἶναι κόσμος πίστεως, τὸ μέλλον εἶναι οἱ πλατεῖς ὀρίζοντες τῆς ἐλπίδος, τὸ δέ παρὸν εἶναι ὁ ἀγρὸς καὶ τὸ στάδιον τῆς ἀγάπης. Εἰς τὴν ζωὴν τοῦ χριστιανοῦ, μάλιστα δέ κατὰ τὴν θείαν Λατρείαν, στήν ὁποία ὁ παράγων χρόνος παύει νά ὑπάρχῃ, τὰ δέ γεγονότα τῆς πίστεως μυστικῶς ἀναπαρίστανται καὶ βιοῦνται εἰς τὰς καρδίας τῶν πιστῶν, «τὸ παρελθὸν γίνεται παρὸν, ἀμφοτέρω δὲ συμβάλλονται εἰς τὸ μέλλον». Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς κατανοοῦμεν ἔτι μᾶλλον τὴν σημασίαν τῆς θείας Λατρείας, ἡ ὁποία εἶναι ἀναπαράστασις καὶ βίωσις ἱστορικῶν γεγονότων, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ προέκτασις τῆς πίστεως, ὡς ἐλπίδος καὶ πόθου τῶν πιστῶν, εἰς τὸ μέλλον. Ὁ χριστιανὸς ἀγωνιᾷ διὰ

τὸ τέλος τοῦ παρόντος σχήματος τοῦ κόσμου καὶ προσδοκᾷ τὴν ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος, τοῦ καινοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς καινῆς γῆς, καὶ μέ τίς ἀξίες τοῦ μέλλοντος καταπολεμᾷ τίς κακὲς καὶ διαλυτικὰς δυνάμεις τοῦ παρόντος.

Εἰσερχόμεθα πάντοτε εἰς τὸ νέον ἔτος μέ πολὺ κοινόν τρόπον μοιράζομεν τυπικὰς εὐχὰς, «Ἄϊσιον καὶ εὐτυχὲς τὸ νέον ἔτος» εἶναι ἡ συνηθισμένη καὶ στερεότυπος εὐχή. Πῶς φαντάζεται βέβαια καὶ πῶς ἐννοεῖ ὁ καθένας τὴν εὐτυχίαν εἶναι ἄλλο θέμα. Ἄϊσιον καὶ εὐτυχὲς εὐχόμεθα καὶ ἡμεῖς τὸ νέον ἔτος εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, μάλιστα δέ εἰς τοὺς «οἰκείους τῆς πίστεως». Μέ τὴν ἔννοιαν ὅτι εὐτυχία εἶναι ἡ ἐσωτερικὴ ἱκανοποίησις ἀπὸ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ θείου θελήματος καὶ μέ τὴν πίστιν ὅτι ἡ εὐτυχία αὐτὴ δέν εἶναι δῶρον τῆς τύχης, ἀλλ' ἀποτέλεσμα τῆς συνεργασίας τῆς θείας χάριτος καὶ τῆς ἀνθρωπίνης θελήσεως. Θὰ κλείσωμεν μέ τόν λόγον τοῦ Ἀποστόλου Παύλου πού γράφει στοὺς Φιλιππησίους: «...τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, κατὰ σκοπὸν διώκω εἰς τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ».

Αὐτὴ εἶναι ἡ εὐχή μας μέ οὐσιαστικόν περιεχόμενον διὰ πάντα χριστιανόν, εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ νέου ἔτους.

Μέ θερμὲς εὐχὰς, τιμὴ καὶ ἀγάπη Χριστοῦ

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
Ο ΣΕΡΒΙΩΝ ΚΑΙ ΚΟΖΑΝΗΣ ΠΑΥΛΟΣ

Ἄς παραδεχθοῦμε τὴν ἀλήθεια...

Μητροπολίτου Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἀνθίμου

Ζούσαμε μέχρι τώρα σέ μία πλάνη. Εἶχαμε ἀντλήσει χρώματα μέσα ἀπό τὴν ἱστορική μας μνήμη καί εἶχαμε ζωγραφίσει μ' αὐτά ἕναν πίνακα πού ἀπεικόνιζε τό πλαίσιο τῶν σχέσεων πού θέλαμε μέ τὴν ἑλληνική πολιτεία. Σέ ἐποχή πού κλόνησε ἀπό τὰ βάρη τους τὰ αὐτονόητα, ἐμεῖς φανταζόμαστε ὅτι θά παραμέναμε, ὡς θεανθρώπινος θεσμός, στό ἀπυρόβλητο. Μέ τὴ σιγουριά τῆς διαβεβαιώσεως τοῦ Χριστοῦ περὶ τῆς ἀμοιρῆς θανάτου Ἐκκλησίας του, δέν μπήκαμε ποτέ στόν κόπο νά ἐρευνήσουμε, στίς μέρες μας, κατὰ πόσο παραμένει στέρεος στό κέντρο τοῦ πολιτισμοῦ μας ὁ ἀκρογωνιαίος λίθος τῆς Πίστεώς μας. Δέν ἀφουγκραζόμασταν τίς βουβές ἰαχές στήν περιρρέουσα εὐρωπαϊκὴ ἀτμόσφαιρα κι ὅταν τὰ ὀσφραϊνόμασταν πιστεύαμε ὅτι δέν θά χτυπήσουν τὴν ἐθνική μας πόρτα ποτέ.

Ἐπιτρέψαμε τὴν ἑλληνική κοινωνία νά μᾶς εὐνοήσει μεταχειριζόμενη τόν πουριτανισμό μέ τόν ὁποῖο τὴν μαστιγώναμε. Ἀπέδειξε εὐκόλα ὅτι εἴμαστε ἠθικά διαβλητοὶ καί οικονομικά ἐπιρρεπεῖς στήν ἀναξιοπρέπεια καί στήν ἀνεπιμύθητα. Ἔτσι μᾶς ἀφαιρέθηκε ὁ ρόλος τοῦ τιμητῆ καί ἡ κράδη τοῦ Χριστοδουλικοῦ δακτύλου κόστισε σέ ὄλους μας ἀκριβά.

Ἦρθε ἡ ὥρα ἐνός ἐπικίνδυνου ἱστορικοῦ πειραματισμοῦ.

Ἡ ἑλληνική Πολιτεία, μέ πρόφαση τὴν ὑπόθεση Βατοπεδίου ἄρχισε νά ξεσπαδώνει γιὰ νά πάρει τὴ revanche ἀπέναντι στὴ διαχρονικότητα τῶν Ἐπισκόπων. Ἡ μυωπική ἑλληνική πολιτική, ἐκτιμώντας κοντόφθαλμα τό ἄλλοθι πού οἰκοδομεῖ ἡ Εὐρώπη πρὶν νά κηρύξει ἄρρηκτους πολέμους, φαντά-

ζεται ὅτι τό Κράτος μας μπορεῖ νά ζήσει χωρίς πνευματικό καί πολιτιστικό προσανατολισμό.

Καί γυρίζει σέ παλιομοδίτικες τακτικές, παραδεωρήσεως τῆς δραστητικῆς εὐαγγελικῆς παράδοσης. Γυρίζει τὴν πλάτη τῆς στή φωτιά, ἀδιαφορώντας γιὰ τό πῶς θά κἀδίσει, στή συνέχεια, στά πληγωμένα τῆς ὀπίσθια.

Τώρα πού παλινρθώνονται οἱ δικέφαλοι, τώρα πού ἀναμοχλεύονται οἱ θρύλοι καί ξεθάβονται ἀπό

...εἴμαστε χρωμένοι τὴν ἀνάστασι τοῦ κόσμου κι ὄχι τὴν συντήρησή του. Κάτω ἀπὸ τὰ πόδια μας πέρασαν, λαοί, φυλές, γλῶσσες, αυτοκρατορίες, πολιτισμοί. Κάθικαν «στὸ γύρισμα τῶν κήλων» ὅσα δέν πρόλαβαν νά γαντζωθοῦν πάνω στό ἄρμα τῆς Ἐκκλησίας πού συνεχίζει τὸν ἀνηφορικό δρόμο του.

τά σεντούκια οἱ συμβολισμοί, τώρα πού παραχαράσσονται οἱ ἱστορίες καί ὑποκλέπτονται οἱ ἱστορικές μνήμες, τώρα ἡ ἑλληνική Πολιτεία ἀποφάσισε νά «ἀποδεσμευτεῖ» ἀπὸ τὰ δεσμά τῆς θρησκείας! Οἱ σύγχρονοι εἰκονοκλάστες, μιμοῦνται τό σκύλο πού γλύφει στὴν λίμα τό ἴδιο του τό αἷμα.

Ὅσες μπόλες πρακτικές, διανδισμένες μέ τὴν ἐπίφαση τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, σέ μία Εὐρώπη πού ἀναζητᾷ τό πνευματικό της χρῶμα γιὰ νά τό μεταχειριστεῖ ὡς ἀνάχωμα. Ξεψυχισμένες προσπάθειες, προδομένα παχνόβια νομοσχέδια, σέ μία Εὐρώπη πού συστήνει στὴ Γαλλία Ἰπουργεῖο Ἐθνικῆς Ταυτότητος, ἀνατρέποντας ἀκόμη καί τό βασικό σύν-

θημα τῆς Γαλλικῆς Ἐπανάστασης.

(Ἀλήθεια, καταλάβατε ὅτι ὁ ὄρος «πολυπολιτισμικότητα» ἄρχισε νά καταχωνιάζεται στά λεξικά ἀραχιασμένων βιβλιοθηκῶν;)

Στὴν Πατρίδα μας συνεχίζουμε νά ζοῦμε, ἀναδρομικά! Τό σύνδρομο τοῦ συμμοριτοπόλεμου βαραίνει ἀκόμα ἐπάνω μας. Τό κόμπλεξ τῆς Χούντας δηλητηριάζει ἀκόμα τὴ ζωὴ μας. Φοβόμαστε τίς λέξεις, ντρεπόμαστε τὴν ἀλήθεια, τρέμουμε τὴ μομφή. «Μὴ τυχόν μᾶς ποῦν...», «μὴ τυχόν μᾶς χαρακτηρίσουν...». Ἔτσι γέμισε ἡ τηλεόραση κοινωνικά περιθωριακοὺς καί ἡ ζωὴ μας γέμισε δειλία, ὑποκρισία, ἐπιτήδευση καί ψευτιά.

Τελικά, ὁ Θεὸς ἀγαπάει τὴν Ἐκκλησία του. Περισσότερο ἀπὸ ὅ,τι τὴν ἀγαπᾶμε ἐμεῖς. Καταλάβαμε πιά ὅτι ὁ καίσαρας δέν γίνεται φίλος. Ἡ προσκόλλησή μας στὴν κοσμικὴ ἐξουσία, νιώσαμε ὅτι ἔβλαψε τὴν Πίστη. Οἱ ψευδαισθήσεις, μίας «ἐλέφ Θεοῦ» Πολιτείας, καιρός εἶναι νά μᾶς φύγουν. Ἀπὸ τὰ ὄνειρα τῆς «συναλλαγίας» καλὰ εἶναι νά ξυπνήσουμε. «Τὰ αὐτονόητα» ἄς μὴ συντελοῦν στὴ νάρκη μας, δέν ὑπάρχουν πιά. Τὰ ἑλληνοχριστιανικά ἰδεώδη, «ἕνα πουκάμισο ἀδειανό».

Καί ὡς Ἐκκλησία ἄς συνεχίσουμε τὴ ματωμένη ρότα μας, πού κλείνει μέσα τῆς τίς ἁμαρτίες μας, τὰ πάθη, τὰ δάκρυα, τὴ μετάνοιά μας. Νά μαζέψουμε τόν κόσμο μας, νά εὐαγγελισθοῦμε τό λαό μας, νά δώσουμε τὴν ἐλπίδα στους ἀνθρώπους μας. Ὅχι σάν «θεσμός» τῆς Πολιτείας, μήτε σάν Νομικό πρόσωπο ἢ βάσει τοῦ τάδε Νόμου τοῦ Συντάγματος. Ἀλλά σάν Ἐκκλησία.

Συνέχεια στὴ σελ. 14

Όπως κάθε χρόνο, πριν τις γιορτές των Χριστουγέννων, διενεργήθηκε στη Μητροπολιτική Περιφέρεια Σερβίων και Κοζάνης ο Έρανος της Αγάπης, που σκοπό έχει να απαλύνει τις ποικίλες ανάγκες των αδελφών μας, που περιμένουν συμπαράσταση και βοήθεια. Η ανταπόκριση του κόσμου στο κάλεσμα αυτό της αγάπης υπήρξε θετική και σε πολλές περιπτώσεις απλόχερη. Παρόλα αυτά η άσκηση της φιλανθρωπίας απαιτεί έτησίως ποσά πολύ μεγαλύτερα από τα συλλεγη-

σόμενα και καλύπτονται από τα φιλανθρωπικά ιδρύματα της Μητροπόλεως και από δωρεές.

Η Ίερά Μητρόπολη ευχαριστεί θερμά τον πιστό λαό της για τη συνεισφορά του στην άσκηση της φιλανθρωπίας, καθώς και εκείνους που βοήθησαν στη διενέργεια του έρανου και εύχεται σ' όλους την παρά του Κυρίου, προσωπική και οικογενειακή, χάρη και εύλογία.

Αναλυτικά, κατά ένορία, τα ποσά που συλλέχθηκαν από τον έρανο της Αγάπης έχουν ως εξής:

ΕΡΑΝΟΣ ΑΓΑΠΗΣ 2009-2010

ΠΟΛΙΣ Η ΧΩΡΙΟΝ	ΠΟΣΟ (€)	ΠΟΛΙΣ Η ΧΩΡΙΟΝ	ΠΟΣΟ (€)
Άγιος Δημήτριος	400,00	Κοζάνη	
Άγία Παρασκευή	410,00	Άγία Παρασκευή	510,00
Άγιος Χαράλαμπος	360,00	Άγιος Αθανάσιος	790,00
Αϊανή	350,00	Άγιος Δημήτριος	4010,00
Ακρινή	100,00	Άγιος Νικάνωρ	1500,00
Άλωνάκια	50,00	Άγιος Νικόλαος	3260,00
Άνθότοπος	275,00	Άγιοι Κων/νος & Ελένη	4000,00
Άνω Κώμη	500,00	Παναγία Φανερωμένη	1515,00
Άργιλλος	70,00	Κοΐλα	460,00
Αύλές	302,00	Κοιλάδα	125,00
Βαθύλακος	383,00	Κοντοβούνι	45,00
Βατερό	425,00	Κρανίδια	130,00
Βελβενδοῦ Κοίμ. Θεοτόκου	2180,00	Κρόκος	500,00
Βελβενδοῦ Ἀγ. Διονύσιος	300,00	Κτένι	600,00
Βοσκοχώρι	260,00	Λάβα	318,00
Γούλες	355,00	Λαζαράδες	152,00
Δρέπανο	354,00	Λιβαδερό	673,00
Έλάτη	0,00	Λευκόβρυση	150,00
Κάτω Κώμη	244,00	Λευκοπηγή	1280,00
Θυμαριά	0,00	Μαυροδένδρι	760,00
Ίμερα	317,00	Μεσιανή	390,00
Καισαρεία	206,00	Μεταξά	310,00
Καλαμιά	250,00	Μηλιά	117,00
Καπνοχώρι	230,00	Μικρόβαλτο	140,00
Καρδιά Νέα	471,00	Ν. Νικόπολις	0,00
Καρυδίτσα	430,00	Ξηρολίμνη	175,00
Καστανιά-Άγ. Θεόδωροι	311,00	Οινόη	0,00
Κερασιά	130,00	Παλαιογράτσανο	130,00
Κλειτός	300,00	Πετρανά	200,00
Πολύμυλος	150,00	Πλατανόρευμα	420,00
Πολύρραχος	0,00	Πτελέα	30,00
Ποντοκώμη	955,00	Σιδερά	0,00
Προσήλιο	236,00	Λιβερά	35,00
Πρωτοχώρι	120,00	Σκήτη	190,00
Ροδιανή	260,00	Τετράλοφος	135,00
Ροδίτης	653,00	Τρανόβαλτο	233,00
Ρύμνιο	50,00	Τριγωνικό	350,00
Σερβίων Ἀγ. Κυριακή	430,00	Φρούριο	70,00
Σερβίων Ἀγ. Γεώργιος	650,00	Χαραυγή Νέα	500,00
Πύργος	20,00	Νεράϊδα	100,00
Σπάρτος	30,00	Κήπος	88,00
Άνω Δρέπανο	81,50		
Λεύκαρα	146,50	ΣΥΝΟΛΟ	38172,00

ΕΡΑΝΟΣ ΑΓΑΠΗΣ

Ὁ ὅσιος Λάζαρος

Τὸ περιστατικὸ τῆς διαθήκης τοῦ ὁσίου Λαζάρου, ποὺ ἀσκήτεψε στὸ Γαλήσιο ὄρος καὶ τοῦ ὁποίου ἡ Ἐκκλησία σήμερα (7 Νοεμβρίου) ἐορτάζει τὴ μνήμη, μᾶς φέρνει στὸ νοῦ τὰ λόγια τοῦ προφήτου Ἡσαΐα πρὸς τὸν βασιλέα Ἐζεκία· «Ἐντειλαί τῷ οἴκῳ σου, ἀποθνήσκεις σὺ καὶ οὐ ζήσῃ». Καὶ μᾶς θυμίζει ἀκόμη τὸ χρέος ποὺ ἔχουν ὅλοι, πρὸ πάντων ὅμως ὅσοι ἐτάχθησαν ἡγούμενοι τοῦ λαοῦ, νὰ προετοιμάζονται γιὰ τὴν ἔξοδό τους ἀπὸ τὸ βίο, γιατί πολλὰ δυσάρεστα συμβαίνουν, ὅταν φεύγουν χωρὶς ν' ἀφήσουν τίς τελευταῖες τους θελήσεις. Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, φεύγοντας ἀπὸ τοῦτο τὸ βίο, κάτι ἔχουν νὰ ποῦν σὲ κείνους ποὺ μένουν, σὰν γιὰ νὰ ζητήσουν συχώρεση, σὰν γιὰ ν' ἀφήσουν κάποια ἐντολή, μὰ περισσότερο οἱ ἡγούμενοι τοῦ λαοῦ. Ὅποιος ἀδιαφορεῖ ἢ ἀναβάλλει νὰ ἐκπληρώσει αὐτὸ τὸ χρέος, ἔρχεται ξαφνικὰ ἢ ὠρα τῆς ἐξόδου καὶ φεύγει ἀνέτοιμος καὶ πληρώνει ἔτσι πολὺ ἀκριβὰ τὴν ἀδιαφορία καὶ τὴν ἀμέλειά του. Δυστυχῶς καμμιὰ φορὰ τὴν πληρώνει καὶ ἡ Ἐκκλησία.

Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 7

κατόπιν μίας βουλευτικῆς ἀποφάσεως τοῦ Προσώπου τοῦ Πατρός, ἀλλὰ εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς κατὰ φύσιν –διὰ τοῦ Πατρός–γεννήσεως καὶ ἐκπορεύσεως. Καὶ τέλος, ε) ἡ αἰτιότητα στὴν Τριάδα δέν συνιστᾶ καμιά ἱεραρχικὴ διάκριση, οὔτε ἀξιολογικὴ ὑπεροχή. Ὑπ' αὐτὴν τὴν ἔννοια τῆς αἰτιότητος οἱ Καππαδόκες, γιὰ παράδειγμα, ἀλλὰ καὶ ὅλοι οἱ Πατέρες κατανοοῦν, ὡς παράγοντα ἐνότητος τοῦ Θεοῦ, τόσο τὸ Πρόσωπο τοῦ Πατρός, ὅσο καὶ τὴ μία Οὐσία.

Τὸ ἐρώτημα γίνεται ὀξύτερο ἂν προσπαθήσουμε νὰ ἀναλογιστοῦμε τὴ σημασία, τῆς προτεραιότητος τοῦ Πατρός ἔναντι τῆς Οὐσίας Του. Πῶς μπορούμε νὰ κατανοήσουμε τὴ διαλεκτικὴ μεταξύ Οὐσίας καὶ Ὑποστάσεως-Προσώπου στό Θεό, παρά μόνον ὡς εἰσαγωγή τοῦ ἀνθρωπομορφισμοῦ στὴν Τριαδολογία ἢ ὡς ἀναγκαιότητα ἢ θεολογικὴ κατανόηση τῆς Ἐλευθερίας νὰ ἐναρμονίζεται μὲ ἀνάλογες εὐαισθησίες τοῦ ὑπαρξισμοῦ; Εἶναι γι' αὐτὸ ποῦ τὸ πλαίσιο τῆς συλλογιστικῆς μέσα στό ὁποῖο τίθεται ἡ διαλεκτικὴ Οὐσίας καὶ Ὑποστάσεως στό Θεό εἶναι ἡ ἀνάγκη νὰ ὑπάρχει κάποιο ὄν, στό ὁποῖο νὰ μὴν ὑφίσταται κανένας περιορισμὸς ἢ ἀναγκαιότητα. Γιὰ τὸ λόγο αὐτὸ ὁ Μητροπολίτης Περγάμου, ἐμμέσως πλήν σαφῶς, ταυτίζει τὴν Οὐσία τοῦ Θεοῦ μὲ τὴν ἀναγκαιότητα τὴν ὁποία, τρόπον τινά, αἶρει ἡ ὄντολογικὴ προτεραιότητα τοῦ Προσώπου Του. Ἡ προβληματικὴ αὐτὴ, ἄγνωστη στὴν πατερικὴ σκέψη, προϋποθέτει μίαν κατανόηση τῆς Ἐλευθερίας στό ἐπίπεδό τῆς κτιστότητας, στὴν ὁποία τὰ διλημματικὰ ὑπαρξιακὰ ἀδιέξοδα μοιάζουν νὰ μὴν αἴρονται. Ὅμως, εἶναι ἀκριβῶς ἡ πραγματικότητα τοῦ Θεοῦ ποὺ αἶρει τὰ ὑπαρξιακὰ ἀδιέξοδα μὲ τὴ σύμπτωση τῆς Οὐσίας καὶ τοῦ Προσώπου στὴν Ἐλευθερία τοῦ ἀκτίστου, ποὺ αὐτοδίκαια ἐγκαθιστᾶ τὴν τελευταία στόν χῶρο τῆς καθαυτῆς ὄντολογίας καὶ καταδεικνύει τὸ Πρόσωπο (τοῦ Πατρός καὶ ὄχι μόνον) ὡς «τῆς ἰδίας αὐτοῦ ὑποστάσεως θελητὴν».

Οἱ παρατηρήσεις αὐτές δέν σημαίνουν ὅτι ὁ διάλογος μὲ τὸν ὑπαρξισμό καὶ τὴν περιρρέουσα ἀτμόσφαιρα τῆς ἐποχῆς εἶναι ἐπιλήψιμος. Ἀντίθετα εἶναι ἀναγκαῖος καὶ ἡ συνεισφορά, μεταξύ ἄλλων, τοῦ Ζηζιούλα σ' αὐτόν, πολύτιμη. Ἐπιπλέον, οἱ παρατηρήσεις αὐτές μὲ κανέναν τρόπο δέν ὑποδαυλίζουν τὴ σημασία καὶ σπουδαιότητα μίας παγκοσμίως ἀγνωρισμένης θεολογικῆς σκέψης καὶ προσωπικότητας, στὴν ὁποία ὁ γράφων ὀφείλει τὰ μέγιστα. Κατατίθενται, στά περιορισμένα ὄρια μίας βιβλιοκρισίας, ὡς ἐλάχιστη, ἐναγώνια προβληματικὴ σ' ἓναν, οὔτως ἢ ἄλλως, ἐν ἐξελίξει διάλογο περὶ τὰ μέγιστα καὶ τὰ τίμια.

Μέ εὐχαριστίες γιὰ τὴ φιλοξενία
Ἀμπατζίδης Θεόφιλος.

* Ἐπισκόπου, Διονυσίου Α. Ψαριανοῦ, Μικρὸς Συναξαριστής, Ἀθήνα 1980.

ΑΠΟ ΤΟ ΥΣΤΕΡΗΜΑ

ΚΑΙ ΤΟ ΠΕΡΙΣΣΕΥΜΑ

Δωρεές πρὸς τὸ Τιάλειον Ἐκκλησιαστικὸν Γηροκομεῖον Κοζάνης «Ἅγιος Παντελεήμων», εἶτε χρηματικές, εἶτε σέ εἶδη καὶ γεύματα, προσέφεραν εὐγενῶς:

♦ Νομαρχιακὴ Αυτόδιοίκηση Κοζάνης. ♦ ΤΕΙ Δυτικῆς Μακεδονίας. ♦ Δήμος Κοζάνης. ♦ Α' Σῶμα Στρατοῦ. ♦ Κοντούλας Ἀθανάσιος προσφορά ἐξωτερικῶν κουφωμάτων. ♦ Κυριακίδης Κων/νος προσφορά ἐξωτερικῶν κουφωμάτων. ♦ Σύλλογος Προσκυνητῶν Ἁγίου Ὁρους Ἑορδαίας «Ἡ Παναγία ἢ Γερόντισσα». ♦ Αλφά Ἀθανάσιος Κουκουτάρης Α.Ε.Β.Ε. προσφορά καταψύκτη καὶ κατεψυγμένων προϊόντων. ♦ Τσάτσου Ἀναστασία 1500 εὐρώ. ♦ Ἱερός Ναός Ἁγίων Κων/νου καὶ Ἑλένης Κοζάνης 1000 εὐρώ. ♦ Ὁμοσπονδία Δυτικο-Μακεδονικῶν Σωματείων Θεσσαλονίκης 1000 εὐρώ. ♦ Γιαννακίδης Μιχαήλ 500 εὐρώ εἰς μνήμην συζύγου Ἑλένης. ♦ Χαριτωνίδου Ἀναστασία 500 εὐρώ κάτοικος Θεσσαλονίκης. ♦ Τσακιδίου Ἑλένη ἀπὸ Μαρούσι Ἀττικῆς 400 εὐρώ εἰς μνήμην ἀδερφοῦ Γεωργίου Τσακιδίδη. ♦ Φιλόπρωχο Ταμεῖο Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίων Κων/νου καὶ Ἑλένης Κοζάνης 320 εὐρώ. ♦ Γιαννούλη Αἰκατερίνη 250 εὐρώ προσφορά γεύματος εἰς μνήμην τοῦ συζύγου τῆς Ἰωάννου. ♦ Κράλλια Βασιλική 250 εὐρώ εἰς μνήμην Κων/νου Κράλλια. ♦ Ἱερεὺς Ἐλευθέριος Δεμιρτζίδης 200 εὐρώ εἰς μνήμην ἐγγονοῦ Ἐλευθερίου. ♦ Ἱερός Ναός Ἁγίας Κυριακῆς Σερβίων 200 εὐρώ διὰ γεῦμα γερόντων εἰς μνήμην τοῦ πατρὸς ἡμῶν ἱερομονάχου Ἰωσήφ Τζάλλα. ♦ Ἀναστασόπουλος Σταῦρος 200 εὐρώ εἰς μνήμην Ἀργυρῶς. ♦ Πρεσβυτέρα Δωροθέα Ἀντωνοπούλου 200 εὐρώ. ♦ Ἀποστολίδου Σταυρούλα 200 εὐρώ εἰς μνήμην τοῦ γιοῦ τῆς Παρασκευᾶ. ♦ Αἰκατερίνη καὶ Πολυβίος Βούρκας 160 εὐρώ. ♦ Τσουμῆς Νικόλαος 150 εὐρώ διὰ γεῦμα γερόντων εἰς μνήμην ἀγαπητοῦ πατέρα. ♦ Ἱερός Ναός Ἁγίου Δημητρίου Μεταξά 150 εὐρώ διὰ γεῦμα γερόντων. ♦ Οἰκογένεια Γεωργίου Φωτοπούλου 100 εὐρώ εἰς μνήμην ἀγαπημένου συμπέθερου Σπύρου Χαμπίδη. ♦ Ἰωάννης καὶ Κων/νος Παπαδόπουλος 100 εὐρώ εἰς μνήμην τοῦ πατέρα τους Γεωργίου. ♦ Τερλίδης Γεώργιος 100 εὐρώ. ♦ Γιαπράκας Δημήτριος κάτοικος Ἀθηνῶν 100 εὐρώ εἰς μνήμην ἀδελφῆς του Ἀστρούλας γιὰ τὴν συμπλήρωση ἑνὸς ἔτους ἀπὸ τὴν κοίμησίν της. ♦ Κυρατσοῦ Ἄννα 100 εὐρώ εἰς μνήμην τοῦ συζύγου τῆς Χρήστου. ♦ Ζυμάρια Γεωργία 100 εὐρώ εἰς μνήμην συζύγου Βασιλείου. ♦ Καραγιαννίδης Νικόλαος 100 εὐρώ εἰς μνήμην γονέων. ♦ Καραδαλῆς Ἰωάννης 100 εὐρώ. ♦ Πασχαλίδου Ἀγνή 100 εὐρώ γιὰ τὴν συμπλήρωση ἑνὸς χρόνου τοῦ ἀγαπημένου συζύ-

γου τῆς Ἀθανασίου καὶ προσφιλῶν προσώπων. ♦ Πόπη Κολοβοῦ 100 εὐρώ εἰς μνήμην συζύγου Ἰωάννου γιὰ τὴν συμπλήρωση ἑννέα χρόνων. ♦ Πάλλας Ἰωάννης 100 εὐρώ εἰς μνήμην Ἰωσήφ Ἱερομονάχου. ♦ Ἄννα καὶ Ἀπόστολος Ἀναστασίου ἀπὸ Ἀθήνα 100 εὐρώ εἰς μνήμην τῆς ἀδελφῆς τους Θεανῶς Κορκᾶ. ♦ Δαζάνης Ζήσης 100 εὐρώ εἰς μνήμην τῆς συζύγου του Εὐαγγελίας. ♦ Δηλεγεωργίδου Σοφία 100 εὐρώ εἰς μνήμην γονέων καὶ γαμπροῦ. ♦ Ἀναστασίου Αἰκατερίνη 50 εὐρώ. ♦ Βαβίτσας Κρίτων 50 εὐρώ εἰς μνήμην γονέων. ♦ Ἀμοιρίδου Σοφία 50 εὐρώ εἰς μνήμην τοῦ συζύγου τῆς Χαράλαμπου καὶ τῶν γονέων τῆς. ♦ Πάλλας Νικόλαος 50 εὐρώ ὑπὲρ ἀναπαύσεως πατρός Ἰωσήφ Τζάλλα. ♦ Ἀνώνυμος 50 εὐρώ εἰς μνήμην Δημητρίου καὶ Ἀφροδίτης. ♦ Πατιά Μαρία 20 εὐρώ εἰς μνήμην συζύγου καὶ προσφιλῶν προσώπων. ♦ Ἀμοιρίδου Χ.Δέσποινα 20 εὐρώ εἰς μνήμην τοῦ πατρὸς τῆς. ♦ Ζιάρια Βασιλική 20 εὐρώ. ♦ Καρακώτιος Λάζαρος 20 εὐρώ. ♦ Τζιουράλη Εὐαγγελία 20 εὐρώ. ♦ Ἰουλία καὶ Παρθένα Ζησοπούλου προσφορά γεύματος εἰς μνήμην τοῦ πατέρα τους Ἀντωνίου. ♦ Χωλόπουλος Κων/νός προσφορά γεύματος εἰς μνήμην τῶν γονέων τοῦ Σωκράτους καὶ Χαρίκλειας. ♦ Παπανικολάου Ἀναστάσιος δωρεάν ἐργασία καὶ τοποθέτηση καινούριας ταπετσαρίας σὲ καρέκλες τοῦ γηροκομείου. ♦ Βαρυτυμίδης Ἐλευθέριος προσφορά κοτόπουλα. ♦ Κεντεποζίδης Δημήτριος ὑλικά καὶ κατασκευὴ ἐπίπλων κουζίνας. ♦ Ἀρτοποιεῖα Γιαννακός (Πολιτίδης Στράτος) προσφορά ἀλεύρι. ♦ Κωνσταντινίδης Κων/νος ἀπὸ Δρέπανο προσφορά πατάτες. ♦ Τεντζίδης Κων/νος προσφορά τροφίμων. ♦ Ἱερός Ναός Ἁγίου Ραφαήλ Ἁγίου Χαλαλάμπους 41 λίτρα λάδι. ♦ Ἱερός Ναός Κοιμήσεως Θεοτόκου Νέας Χαραυγῆς 10 λίτρα λάδι. ♦ Ἱερός Ναός Ἁγίων Κων/νου καὶ Ἑλένης Μαυροδενδρίου 35 λίτρα λάδι. ♦ Ἱερός Ναός Ἁγίου Γεωργίου Κλείτους φρούτα καὶ λαχανικά. ♦ Φιλόπρωχο Ταμεῖο Ἱεροῦ Ναοῦ Γεννήσεως Θεοτόκου Ἀλωνακίων προσφορά γεύματος τὴν Πέμπτη 3 Δεκεμβρίου 2009. ♦ Ἱερεὺς Θωμᾶς Μπασδέκης, Ἐλευθέριος Τσαουσιδῆς καὶ Βασίλειος Κουτσιάδης προσφορά λαχανικῶν. ♦ Σοτολίδου Ἀργυρῶ προσφορά φρούτων καὶ λαχανικῶν. ♦ Παπαδόπουλος Κων/νός προσφορά χρωμάτων. ♦ Γκόλας Δημήτριος 10 λίτρα λάδι. ♦ Ὁμάδα Συνεργασίας τοῦ Σώματος Ἑλληνικοῦ Ὁδηγισμοῦ ἐπίσκεψη στό Γηροκομεῖο τὴν Τετάρτη 11 Νοεμβρίου καὶ προσφορά τροφίμων. ♦ Ἰχθυοπωλεῖο Ἐλάρακι προσφορά ψαριῶν. ♦ Ἀρτοποιεῖο Γεωργάκας προσφορά ἀρτοσκευασμάτων. ♦ Κτήμα Καραφάκι προσφορά φαγητοῦ.

Δωρεές για τὸ Ἱερὸ Κάθισμα Νέας Νικοπόλεως:

- ♦ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Παῦλος 2.500 €.
- ♦ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Μελόης κ. Φιλόθεος 500 \$

Δωρεές πρὸς τὴν Ἱερὰ Μητρόπολη:

- ♦ Ἱ. Ναὸς Ἀγ. Νικολάου Κοζάνης 1250 €
- ♦ Ἱ. Ν. Ἀγ. Κων/νου καὶ Ἑλένης 1250 €
- ♦ Ἱ. Ν. Ἀγ. Δημητρίου Κοζάνης 500 €
- ♦ Ἱ. Ν. Ἀγ. Κυριακῆς Σερβίων 250 €
- ♦ Ἱ. Ν. Ἀγ. Νικολάου Λιβαδεροῦ 250 €
- ♦ Ἱ. Ν. Ἀγ. Νικολάου Κρόκου 125 €
- ♦ Ἱ. Ν. Ἀγ. Τριάδος Δρεπάνου 125 €
- ♦ Ἱ. Ν. Τιμίου Προδρόμου Λευκοπηγῆς 130 €
- ♦ Ἱ. Ν. Ἀγ. Γεωργίου Πολυμύλου 250 €
- ♦ Ἱ. Ν. Ἀγ. Νικάνορος Κοζάνης 500 €

Δωρεές για τὸ Κειμηλιάρχειον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως

- ♦ Βασιλικὴ Σπινάρη 500 €.
- ♦ Νικόλαος Γρηγοριάδης 1500 €.

Δωρεές πρὸς τὸ Γενικὸ Φιλόπρωχο Ταμεῖο

- ♦ Χαραλαμπίδου Φωτεινὴ 50 €.
- ♦ Παπαϊωάννου Ἐμμανουήλ 300 €.
- ♦ Τζουρᾶ Εὐθυμία 400 €.
- ♦ Δημόλης Γεώργιος 20 €.
- ♦ Πλιάκη Μαρία 200 €.
- ♦ Μπουσμπουκέας 400 €.
- ♦ Διακουμάκης Ἰωάννης 200 €.
- ♦ Γεωργοτᾶς Μάρκος 50 €.
- ♦ Καθηγητὲς ΟΑΕΔ ΕΠΑΣ Κοζάνης 200 €.
- ♦ Χατζημανώλης Χαρίλαος 200 €.
- ♦ Γράψα Ἰωάννα 100 €.
- ♦ Βαντσιώτης Ζήσης 50€.
- ♦ Μπάτζας Γεώργιος 50 €.

Ἡ Ἱερὰ Μητρόπολη εὐχαριστεῖ θερμὰ τοὺς δωρητὲς καὶ εὐχεται τὴν παρά τοῦ Κυρίου ἀντιδωρεὰ καὶ εὐλογία.

ΑΠΟ ΤΟ ΓΕΡΟΝΤΙΚΟ

Ἔλεγε ὁ ἀββάς Παφνούτιος:

Ὅπου κι ἂν βρεθεῖς, παιδί μου, μί συγκρίνεις τὸν ἑαυτό σου μὲ ἄλλο πρόσωπο, γιὰ νὰ ἔχεις ἀνάπαυση στὴν ψυχή. Διαφορετικά σέ ξεγελά ὁ διάβολος νὰ νομίζεις πὼς εἶσαι καλύτερος ἀπὸ τοὺς ἄλλους.

Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 10

Ἡ ἑλληνικὴ Πολιτεία δὲν ἄντεξε τὴν εἰλικρίνεια. Δὲν δέλησε τὴν ἀλήθεια τῆς ἀνθρώπινης πλευρᾶς τῆς Ἐκκλησίας τῆς. Ἴσως νὰ προτιμοῦσε ἀγγέλους γιὰ λειτουργοὺς, χωρὶς στομάχι καὶ νεῦρα. Ἄς ναυαγήσει, λοιπόν, τὸ Κράτος μας στό νησί πού τὸ λένε Οὐτοπία, ἄς νομοθετεῖ αὐτοκτονικά, ἄς σκιαμαχεῖ ἐκδικούμενη τὰ δικά της σκάνδαλα, ἄς βαυκαλιζέται μὲ τὴν ἰδέα μίας ἄδρησκης ἰδεατῆς Πολιτείας. Ἄς κατεβάξει σήμερα τίς εἰκόνες ἀπὸ τὰ σχολεῖα, ἀπὸ τὰ δικαστήρια καὶ αὐριο ἀπὸ τίς σημαῖες.

Ἐμεῖς μπορούμε νὰ πορευθοῦμε καὶ μόνοι μας. Ἐμεῖς γνωρίζουμε τὴν ἀξία τῶν συμβόλων μας στό διεθνὲς χρηματιστήριο τῶν ἀξιῶν. Καιρὸς νὰ πάψουμε νὰ εἴμαστε τὸ δεκανίκι τοῦ ἀνάπηρου Κράτους μας. Νὰ πάψουμε νὰ εἴμαστε τὸ μαξιλαράκι πού θὰ δέχεται τοὺς αἰσχροὺς κραδασμοὺς τῆς ἑλληνικῆς Πολιτείας. Καὶ ἄς καθίσουμε σ' ἓνα ὕψωμα νὰ «θεώμεθα τὰ τεκταινόμενα». Ἐξάλλου εἴμαστε χρεωμένοι τὴν ἀνάσταση τοῦ κόσμου κι ὄχι τὴν συντήρησή του. Κάτω ἀπὸ τὰ πόδια μας πέρασαν, λαοί, φυλές, γλώσσες, αὐτοκρατορίες, πολιτισμοί. Χάθηκαν «στό γύρισμα τῶν κύκλων» ὅσα δὲν πρόλαβαν νὰ γαντζωθοῦν πάνω στό ἄρμα τῆς Ἐκκλησίας πού συνεχίζει τὸν ἀνηφορικὸ δρόμο του. Τέλος πάντων ἄς παραδεχτοῦμε αὐτὴν τὴν ἀλήθεια πού γιὰ μᾶς δὲν εἶναι κατάσταση, εἶναι Πρόσωπο.

ΑΠΟ ΤΟ ΛΕΙΜΩΝΑΡΙΟ

Ἐνας χριστιανὸς σκλάβος ἐνὸς Σαρακηνοῦ ἔλεγε πὼς ἐκεῖ πού βοσκοῦσε τίς καμῆλες στὴν ἔρημο, πῦρε ἓναν ἐρημίτη γέροντα καδισμένον, πού βαστοῦσε ἓνα μικρὸ σακοῦλι καὶ τοῦ λέγει: Εὐλόγησον, πάτερ. Κι ὁ γέροντας χωρὶς νὰ μιλήσει τὸν σταύρωσε μὲ τὸ δεξί του χέρι. Κι ὁ χριστιανὸς σὰν περπάτηξε τέσσερα-πέντε πατήματα, σκέφθηκε νὰ ζητήξει εὐχὴ ἀπὸ τὸν γέροντα, καὶ σὰν γύρισε πίσω, δὲν εἶδε πιά κανέναν, μ' ὅλο πού ὁ

τόπος ἦταν ἴσιος χωρὶς δέντρα καὶ χωρὶς πέτρες, γιὰ νὰ κρυφτεῖ.

ΧΡΟΝΙΚΑ ♦ ΕΙΔΗΣΕΙΣ ♦ ΣΧΟΛΙΑ

ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΣΕΡΒΙΩΝ ΚΑΙ ΚΟΖΑΝΗΣ

2009

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

Λειτουργική Διακονία:

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Παῦλος, κατά τό δίμηνο Νοεμβρίου - Δεκεμβρίου 2009, χοροστάτησε, λειτούργησε ἢ μίλησε στούς κάτωθι Ἱ. Ναούς:

♦ Παμ. Ταξιαρχῶν Βαθυλάκκου (7/11), Παμ. Ταξιαρχῶν Κερασιᾶς (8/11), Ἁγ. Νικολάου Λιβαδεροῦ (15/11), Καθεδρικό Ἁγ. Νικολάου (29/11), ἐξωκλ. Ἁγ. Βαρβάρας Γέφυρας Σερβίων (3/12), Ἁγ. Ἀναργύρων Κοζάνης (4/12), Καθεδρικό Ἁγ. Νικολάου (4, 5, 6/12), ἐξωκλ. Τιμ. Προδρόμου Ν. Νικοπόλεως (13/12), Ἁγ. Κων/νου & Ἑλένης Κοζάνης (15/12).

Ἄκολουθίες τοῦ Δωδεκαημέρου

Ὁ Σεβασμιώτατος κ. Παῦλος κατά τήν περίοδο τοῦ ἑορταστικοῦ Δωδεκαήμερου ἱερούργησε ὡς ἐξῆς:

- ♦ Θ. Λειτουργία στό ἱ. ἐξωκλ. Τιμ. Προδρόμου Ν. Νικοπόλεως (24/12).
- ♦ Θ. Λειτουργία Χριστουγέννων στόν Ἱ. Ν. Παμ. Ταξιαρχῶν Κερασιᾶς & χοροστασία στή β' Θ. Λειτουργία στόν Ἱ. Ν. Ἁγ. Κων/νου & Ἑλένης Κοζάνης (25/12).
- ♦ Θ. Λειτουργία στόν Ἱ. Ν. Ἁγ. Κυριακῆς Σερβίων (26/12).
- ♦ Θ. Λειτουργία στόν Ἱ. Ν. Κοιμ. Θεοτόκου Βελβενδοῦ (27/12).
- ♦ Ὁρθρο – Θ. Λειτουργία – Δοξολογία γιά τό Νέο Ἔτος στόν Ἱ. Καθεδρικό Ναό Ἁγίου Νικολάου (1/1).
- ♦ Θ. Λειτουργία τοῦ Ἁγ. Ἰακώβου στόν Ἱ. Ν. Ἁγ. Κων/νου & Ἑλένης Κοζάνης (3/1).

- ♦ Μ. Ἁγιασμό στήν Ἱ. Μονή Παναγίας Ζιτανίου (5/1).
- ♦ Ὁρθρο – Θ. Λειτουργία στόν Ἱ. Καθεδρικό Ναό Ἁγ. Νικολάου καί Μ. Ἁγιασμό τῶν ὑδάτων στήν κεντρ. Πλατεία Κοζάνης (6/1).

Ἐπίσης ὁ Σεβασμιώτατος:

- ♦ λειτούργησε στόν Ἱ. Ναό Ἁγ. Γεωργίου Μεσιανῆς, ὅπου καί τέλεσε τό 5ετές μνημόσυνο τοῦ Πρεσβ. Μιχαήλ Ντουβεντζίδη (1/11),
- ♦ λειτούργησε καί τέλεσε τή χειροτονία σέ διάκονο τοῦ μοναχοῦ Νικάνωρα Μαλλιούρα στήν Ἱ. Μονή Ἁγ. Νεκταρίου Παλαιογρατσάνου (9/11),
- ♦ τελέσε τήν ἐξόδια ἀκολουθία τοῦ Ἀρχιμ. Ἰωσήφ Τζάλλα στόν Ἱ. Ν. Ἁγ. Κυριακῆς Σερβίων (15/11),
- ♦ μέ τήν εὐκαιρία τῆς πανήγυρης τοῦ ἐπισκοπικοῦ παρεκκλησίου τῆς Ἁγ. Αἰκατερίνης, καί λόγῳ τῶν ἐργασιῶν στό χώρο τοῦ Ἐπισκοπείου, τέλεσε τίς ἱ. ἀκολουθίες στόν Ἱ. Καθεδρικό Ναό τοῦ Ἁγ. Νικολάου καθώς καί τή χειροτονία σέ διάκονο τοῦ Εὐστάθιου Ἀραπίδη (24-25/11),
- ♦ λειτούργησε στό παρεκκλήσι τοῦ Ἁγ. Στυλιανοῦ Κοζάνης (26/11),
- ♦ τέλεσε μνημόσυνο τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτου Κιλκισίου κυροῦ Ἀποστόλου στόν Ἱ. Καθεδρικό Ναό τοῦ Ἁγ. Νικολάου (29/11),
- ♦ κατά τήν ἑορτή τοῦ πολιούχου τῆς Κοζάνης Ἁγίου Νικολάου συνιερούργησε στόν ὁμώνυμο Ἱ. Καθεδρικό Ναό μέ τόν Θεοφιλ. Ἐπίσκοπο Θεουπόλεως κ.

ΧΡΟΝΙΚΑ ■ ΕΙΔΗΣΕΙΣ ■ ΣΧΟΛΙΑ

Παντελεήμονα (4/12) καθώς και τους Σεβ. Μητροπολίτες Καστορίας κ. Σεραφείμ και Σιδηροκάστρου κ. Μακάριο (5-6/12).

Παραστάσεις - Έθιμοτυπία:

Ὁ Σεβασμιώτατος κ. Παῦλος:

- ❖ μετέβη πρὸς προσκύνημα στήν Ἱ. Μονή Ἀγ. Αἰκατερίνης Σινᾶ (2-4/11),
- ❖ συμμετείχε στίς πανηγυρικές λατρευτικές ἐκδηλώσεις γιά τόν πολιοῦχο τῆς Καστοριάς Ἀγ. Μηνᾶ καί τά ἐλευθέρια τῆς πόλεως (10-11/11),
- ❖ προήδρευσε κατά τήν Ἱερατική Σύναξη τῶν Ἐφημερίων τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱ. Μητροπόλεως στόν Ἱ. Ν. Ἀγ. Παρασκευῆς Κοζάνης (19/11),
- ❖ συμμετείχε στίς πανηγυρικές λατρευτικές ἐκδηλώσεις στόν Ἱ. Ν. Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου Δράμας (20-21/11),
- ❖ συμμετείχε στίς λατρευτικές ἐκδηλώσεις γιά τήν ὑποδοχή τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Κερνίτσης κ. Προκοπίου ὡς Βοηθοῦ Ἐπισκόπου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Καλαβρύτων καί Αἰγιαλαίας στόν Ἱ. Ν. Παναγίας Φανερωμένης Αἰγίου (22/11),
- ❖ συμμετείχε στίς πανηγυρικές λατρευτικές ἐκδηλώσεις στόν Ἱ. Ν. Ἀγ. Ἀνδρέα Λάκκας Ἐδέσσης (30/11),
- ❖ παρέστη στή Συνάντηση τῶν Κατηχητῶν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως μας (12/12),
- ❖ συμμετείχε στίς ἐκδηλώσεις γιά τά ὀνομαστήρια τοῦ Σεβ. Μητροπολίτη Καισαριανῆς κ. Δανιήλ (16-17/12),
- ❖ παρακολούθησε τίς ἐκδηλώσεις τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Βεροίας πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀγ. Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ, παρουσία τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Ἱερώνυμου (20/12),
- ❖ δέχθηκε ἐπισκέψεις γιά τίς εὐχές καί τά κάλαντα τῶν Χριστουγέννων (24/12) καί τῆς Πρωτοχρονιάς (31/12),
- ❖ παρακολούθησε καί συμμετείχε στή βράβευση τῶν νεοεισαχθέντων στήν τριτοβάθμια ἐκπαίδευση νέων τοῦ Δήμου Δελβενδοῦ (27/12),
- ❖ συμμετείχε στίς πανηγυρικές λατρευτικές ἐκδηλώσεις στόν Ἱ. Ν. Ἀγ. Τρύφωνα Τυρνάβου (29-30/12),
- ❖ ὑποδέχθηκε, στό Τιάλειο Γηροκομεῖο, τόν Γ. Γ. Περιφέρειας κ. Γεώργιο Κίρκο (30/12),
- ❖ παρέστη στή δεξίωση τοῦ Διοικητοῦ τοῦ Α' Σ.Σ. Ἀν/γου κ. Κ. Κατῆ κατά τήν ἀλλαγὴ τοῦ χρόνου (31/12).

Χορικά ἀπὸ τὸ «Βράχο»*

T.S.Eliot

Τοῦ ἀνθρώπου ἡ μοῖρα εἶναι ἀτέλειωτη δουλειά, ἢ ἀπραξία ἀτέλειωτη, πού ναι χειρότερη, ἢ ἀκατάστατη δουλειά, πού εὐχάριστη δὲν εἶναι. Περπάτησα στό πατητήρι μοναχός, καί ξέρω πὼς εἶναι δύσκολο χρήσιμος νά σαι, ἐγκαταλείποντας ὅ,τι οἱ ἄνθρωποι λογιζοῦν εὐτυχία, ἀναζητώντας τίς ἀγαθές πράξεις πού ὀδηγοῦν στήν ἀσημαντοσύνη, καί δεχόμενος τὸ ἴδιο ἀδιάφορα ὅσες φέρνουν καταισχύνη, τὸν ἔπαινο ὀλωνῶν ἢ τὴν ἀγάπη κανενός. Οἱ ἄνθρωποι εἶναι πρόθυμοι τὰ χρήματά τους νὰ ἐπενδύσουν, ἀλλὰ οἱ πιὸ πολλοὶ ζητᾶν εἰσόδημα. Σᾶς λέω: τὴ θέλῃσή σας κάντε τέλεια. Λέω: ξεχάστε τὴ συγκομιδῆ, σκεφτεῖτε μόνο τὴ σωστὴ σπορά.

* T.S.Eliot, Ποιήματα, Βιβλιοπωλεῖον τῆς «ΕΣΤΙΑΣ», Β' Ἐκδοσι 1996